

รายงานวิจัยชั้นเรียน

พัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๔

นางสาวริติมา ตุ๊กชูแสง
ตำแหน่ง ครู

โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นการวิจัยในชั้นเรียน เรื่องการพัฒนาแบบฝึกหัดบัญญัติไตรยางศ์ โดยใช้รูปแบบการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะ เป็น การวิจัยในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนวัดท่าไทร (ดิตถานุเคราะห์) ตำบลท่าทองใหม่ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

งานวิจัยนี้ประกอบไปด้วย 5 บท ได้แก่บทที่ 1 บทนำ ซึ่งได้กล่าวถึงที่มาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ สมมติฐาน ขอบข่ายงานวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ เป็นต้น บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยจากหลาย ๆ งานวิจัยที่น่าเชื่อถือ เพื่อเป็นแนวทางและสนับสนุน ผลการวิจัยในครั้งนี้ บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งได้บอกถึงขั้นตอนดำเนินงานทั้งหมดที่ได้ดำเนินการ ในงานวิจัยนี้อย่างละเอียด บทที่ 4 ผลการวิจัย โดยการนำผลการวิจัยที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เช่น ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ การหาความน่าเชื่อถือ ค่าอำนาจการจำแนกและค่าความยากง่าย เป็นต้น และบทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้ สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียน การสอน และสามารถเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ อีกทั้งสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดกระบวนการทักษะการคิดอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณทำผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน รวมถึงโรงเรียนวัดท่าไทร (ดิตถานุ เคราะห์) ที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยบรรลุเป้าหมายได้ด้วยดี

ฉติมา ตุ๊กชูแสง

30 มกราคม 2565

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551 : 1) คณิตศาสตร์เป็นวิชาพื้นฐานที่มีความจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยคณิตศาสตร์เป็นที่ยอมรับว่าใช้ในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ ทั้งด้านความคิด คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีเหตุผล และคณิตศาสตร์ยังเป็นพื้นฐานของวิทยาการสาขาต่างๆ ทั้งนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในการประกอบอาชีพด้วย เช่น ด้านกลศาสตร์ อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม รวมถึงวิทยาศาสตร์ที่จะสามารถคิดค้นสิ่งแปลกใหม่ได้มากยิ่งขึ้น หัวใจสำคัญของการเรียนคณิตศาสตร์ คือ มีความรู้และเข้าใจ ในหลักการ วิธีการ ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับเนื้อหานั้นๆและที่สำคัญคือสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นเป้าหมายสูงสุดของการสอนคณิตศาสตร์ โดยมุ่งที่กระบวนการในการแก้ปัญห ด้วยความสามารถทางการคิดแก้ปัญหา ควรจะเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญในหลักสูตร (ขนาด เชื้อสุวรรณทวี, 2542, หน้า 124 อ้างถึงใน สารโจน บัศวศรี, 2518, - 4) ได้ให้ความคิดเห็นว่า ความสามารถทางการคิดแก้ปัญหาควรเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการจัดการศึกษา ด้วยเหตุนี้ในการจัดการเรียนการสอน หากผู้สอนมีความรู้ที่ชัดเจนถึงกระบวนการคิดในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ถูกต้อง และทราบกระบวนการคิดภายในตัวผู้เรียนและพยายามช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามขั้นตอนของกระบวนการที่ถูกต้องอย่างแท้จริง เชื่อว่าผู้เรียนจะสามารถทำความเข้าใจและเกิดทักษะทางการคิดในด้านคณิตศาสตร์ที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งทักษะนี้จะเป็นเครื่องมือติดตัวผู้เรียน นำไปใช้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และช่วยสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ต่อไป

จากการที่ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รายวิชาคณิตศาสตร์ พื้นฐาน โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิถถานุเคราะห์) อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า นักเรียนมีความรู้ในการคิด วิเคราะห์ วางแผนในการแก้โจทย์ปัญหาและหาคำตอบอยู่ในระดับต่ำ นักเรียนบางคนยังขาดทักษะในการคิดและวิเคราะห์โจทย์ปัญหาและนักเรียนที่มีความเข้าใจก็ยังไม่มีความรอบคอบในการทำงาน บางครั้งการคิดคำนวณโจทย์ปัญหาก็ผิดพลาดเมื่อนักเรียนเจอโจทย์ปัญหาที่พลิกผันหรือเปลี่ยนแปลงนักเรียนมักจะไม่ค่อยเข้าใจ และจากการที่ผู้วิจัยได้สอบถามจากครูผู้สอนท่านอื่นพบว่าในการแก้โจทย์ปัญหานั้นนักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์โจทย์ขาดและเกิดความเบื่อหน่ายกับเนื้อหาต่าง ๆ และทางโรงเรียนก็ไม่มีสื่อที่ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ได้มากเท่าไร ในการฝึกทักษะและคิดคำนวณที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าเทคนิคและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่จะสอนให้ผู้เรียนเข้าใจได้ยาก จะต้องสอนจากนามธรรมไปสู่รูปธรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้นในวิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสื่อที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนและยังเป็นสื่อที่นิยมใช้ในการจัดการเรียนการสอนและให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย คือ แบบฝึกทักษะ เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกศึกษาตามความสนใจ ความรู้และความสามารถของผู้เรียนและมีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นสื่อที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการทำกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น และมีความรับผิดชอบ ต่องานของตนเอง ในขณะเดียวกันเป็นการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆจากกิจกรรมการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำเนื้อหาเรื่องบัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาพัฒนาเป็นแบบฝึกทักษะ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ มีความสนใจในวิชาคณิตศาสตร์ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานของการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ มีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า 75/75
2. นักเรียนที่เรียนด้วย แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญ .01
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อ แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้อง จำนวน 52 คน โรงเรียน วัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) อำเภอกาญจนดิษฐ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 10 คน โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มี 1 หน่วยย่อย จำนวน
 5 แบบฝึกทักษะ จำนวน 5 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์

แบบทดสอบก่อนเรียน บัญญัติไตรยางค์

แบบฝึกทักษะที่ 2.1

แบบฝึกทักษะที่ 2.2

แบบฝึกทักษะที่ 2.3

แบบทดสอบหลังเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 กลุ่มสาระคณิตศาสตร์
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึง
 พอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะ บัญญัติไตรยางค์

ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาในการทดลอง คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ระหว่างวันที่ 17 มกราคม
 ถึงวันที่ 30 มกราคม 2565 จำนวน 5 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบฝึกทักษะ หมายถึง แบบฝึกเสริมทักษะที่ครูสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนมี
 คำสั่ง คำอธิบาย การเรียงเนื้อหาจากง่ายไปยากและการใช้รูปแบบของแบบฝึกที่น่าสนใจเพื่อใช้ควบคู่
 กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาในบทเรียนนั้นๆแล้ว แบบฝึก
 ทักษะจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น
2. ประสิทธิภาพ หมายถึง คุณภาพของชุดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 สูงโดยใช้เกณฑ์ ไม่ต่ำกว่า 75/75

75 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ ที่ได้มาจากร้อยละของค่าเฉลี่ยที่ผู้เรียน ทำแบบฝึกทักษะ

75 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ที่ได้มาจากร้อยละของคะแนนที่ผู้เรียนทำ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง บัญญัติไตรยางศ์ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ และคะแนน ของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์เรื่องบัญญัติไตรยางศ์ ที่วัดได้จากการทำแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยแบบฝึกทักษะ ประเมิน ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ บัญญัติไตรยางศ์ ชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ที่มีประสิทธิภาพ
2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง บัญญัติไตรยางศ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงขึ้น
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางศ์ เป็นแนวทางในการ พัฒนาแบบฝึกทักษะ เพื่อนำไปใช้เป็นสื่อและเอกสารประกอบในการจัดการเรียนการสอนวิชา คณิตศาสตร์ในระดับชั้นอื่นๆต่อไป
4. เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบฝึกทักษะในเนื้อหาอื่นและวิชาอื่นๆต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. ความรู้เกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ
  - 2.1 ความหมายของแบบฝึกทักษะ
  - 2.2 ความสำคัญของแบบฝึกทักษะ
  - 2.3 หลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก
  - 2.4 ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี
  - 2.5 หลักการสร้างแบบฝึกทักษะ
  - 2.6 ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ
3. ความรู้เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. ความรู้เกี่ยวกับความพึงพอใจ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ 1 : จำนวนและการดำเนินการ

มาตรฐาน ค 1.2 : เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่างๆ และสามารถใช้การดำเนินการในการแก้ปัญหา

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

วิเคราะห์และแสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ ปัญหาและโจทย์ปัญหาระคนของจำนวน นับ เศษส่วน ทศนิยมและร้อยละ พร้อมทั้ง ตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ และสร้างโจทย์ ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนนับได้

- โจทย์ปัญหาที่ใช้บัญญัติไตรยางค์
- โจทย์ปัญหาร้อยละในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงโจทย์ปัญหาร้อยละเกี่ยวกับการหา กำไร ขาดทุน การลดราคา และการหา ราคาขาย

สาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

มาตรฐาน ค 6.1 มีความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อ ความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ การเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์และ เชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. ความรู้เกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ

2.1 ความหมายของแบบฝึกทักษะ

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า มีผู้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะไว้หลายท่าน ดังนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (2525 : 483) ได้ให้ความหมาย ของแบบฝึกไว้ว่า หมายถึง แบบตัวอย่าง ปัญหา หรือคำสั่งที่ตั้งขึ้นเพื่อให้นักเรียนฝึกตอบ เป็นต้น ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์ (2542 : 375) ให้ความหมายแบบฝึกเสริมทักษะว่า หมายถึง แบบ ฝึกเสริมทักษะที่ใช้ฝึกความเข้าใจ ฝึกทักษะต่าง ๆ และทดสอบความสามารถของนักเรียนตาม บทเรียนที่ครูสอนว่า นักเรียนเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด

ขจีรัตน์ หงส์ประสงค์ (2543 : 15) ได้กล่าวว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการเรียน ที่ครูใช้ฝึกทักษะหลังจากที่นักเรียนได้เรียนเนื้อหาจากบทเรียนแล้ว โดยสร้างขึ้นเพื่อเสริมทักษะให้ นักเรียน มีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดที่มีกิจกรรมให้นักเรียนกระทำ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา ความสามารถของนักเรียน

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544 : 2) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะ หรือแบบฝึกหัด มี ความหมายเดียวกัน ซึ่งบางครั้งจะเรียกว่าแบบฝึก คือ สื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งที่ใช้ฝึก

ทักษะให้กับผู้เรียนหลังเรียนจบเนื้อหาในช่วงหนึ่งๆ เพื่อฝึกฝนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งเกิดความชำนาญในช่วงนั้นๆ อย่างกว้างขวาง ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ปฐมพร บุญลี (2545 : 43) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะไว้ว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สิ่งที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนกระทำเพื่อฝึกฝนเนื้อหาต่างๆ ที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญมากขึ้นและให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

พรพรหม อัตตวัฒนากุล (2547 : 18) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะไว้ว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สิ่งที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนกระทำเพื่อฝึกฝนเนื้อหาต่างๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญและสามารถนำไปแก้ปัญหาได้

จากความหมายของแบบฝึกทักษะที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะ คือ แบบฝึกที่ครูสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของผู้เรียนหลังจากที่นักเรียนได้เรียนเนื้อหาแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้สูงขึ้น

2.2 ความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า มีผู้ให้ความสำคัญของแบบฝึกทักษะไว้หลายท่าน ดังนี้

กมล ดิษฐกมล (2526 : 18, อ้างถึงใน ลักษณะ อินทจักร 2538 : 163) กล่าวว่า แบบฝึกเสริมทักษะเป็นหัวใจของการสอนวิชาทักษะอยู่ที่การฝึก การฝึกอย่างถูกวิธีเท่านั้นจะทำให้เกิดความชำนาญ คล่องแคล่วว่องไวและทำได้โดยอัตโนมัติ

สุรัชย์ ขวัญเมือง (2526 : 31) กล่าวถึง ความสำคัญของแบบฝึกทักษะว่า เมื่อนักเรียนเรียนรู้เรื่องใหม่ ค้นพบข้อเท็จจริง หลักการ และวิธีการ แล้วต้องการนำสิ่งที่ค้นพบข้อสรุปที่ได้นั้นไปใช้ได้ คล่อง รวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ

วีระ ไทยพานิช (2528 : 11) ได้อธิบายว่า แบบฝึกเสริมทักษะทำให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำจริง เป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนมีจุดประสงค์แน่นอน ทำให้สามารถรู้และจดจำสิ่งที่เรียนได้ดี จนนำไปใช้ในสถานการณ์เช่นเดียวกันได้

โรจนา แสงรุ่งรวี (2531 : 41) กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกไว้ว่า ในการฝึกทักษะจำเป็นต้องอาศัยแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนความเข้าใจ ในเรื่องที่เรียนไปแล้ว ครูส่วนมากจะใช้แบบฝึกหัดที่มีอยู่ในหนังสือแบบเรียนให้นักเรียนฝึกหัด บางเล่มเป็นแบบฝึกเล็กน้อย หรือไม่มีเลย จึงเป็นหน้าที่ของครูโดยตรงที่จะต้องสร้างแบบฝึกให้เหมาะสมกับเรื่องที่สอน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดทักษะเข้าใจมากยิ่งขึ้น และมีความชำนาญแม่นยำในบทเรียนนั้น ๆ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

จินตนา ชูเชิด (2537 : 28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกทักษะว่า แบบฝึกเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ครูควรสร้างแบบฝึกให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยการสร้างแบบ

ฝึกให้สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ ในแบบฝึกควรมีรูปภาพประกอบเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน

เกศินี มีคุณ (2547 : 29) กล่าวว่า แบบฝึกมีความสำคัญในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการ และมีความชำนาญการในเนื้อหานั้น ๆ ช่วยให้ครูประสบความสำเร็จในการสอนแบบฝึก จึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีความสำคัญในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีการพัฒนา และความชำนาญในเนื้อหานั้น ๆ ช่วยให้ครูประสบความสำเร็จในการสอน นอกจากนี้ ยังช่วยแบ่งเบาภาระในการสอนของครูได้อีกด้วย

เพตตี้ (Petty 1963 : 269) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกเสริมทักษะไว้อย่างชัดเจนว่าแบบฝึกเสริมทักษะเป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะเป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก ช่วยส่งเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการให้นักเรียนทำแบบฝึกเสริมทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง จะทำให้ประสบความสำเร็จทางด้านจิตใจมาก ทั้งยังช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนสิ่งที่เรียนได้ด้วยตนเองและใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนได้อีกด้วย

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า แบบฝึกเสริมทักษะจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ที่จะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น แบบฝึกทักษะจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนและยังเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้สอนทาง

2.3 หลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

การสร้างแบบฝึกนั้น ต้องอาศัยหลักจิตวิทยาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างให้เกิดความสมบูรณ์เหมาะสมกับวัย และระดับความสามารถของนักเรียน

อินทรมพรีย์ (2523 : 52 - 62) กล่าวถึง หลักจิตวิทยาในการสร้างแบบฝึก มีดังนี้

1. กฎแห่งการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ เกี่ยวกับกฎการฝึกหัดซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของวัตสัน นั่นคือ สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ย่อมทำให้ผู้ฝึกคล่องแคล่ว สามารถทำได้ดี ในทางตรงกันข้าม สิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัด ทอดทิ้งไปนานแล้วย่อมทำได้ไม่ดีเหมือนเดิม ต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำ ๆ ก็จะช่วยให้เกิดทักษะเพิ่มขึ้น

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นสิ่งที่ครูควรคำนึงถึงด้วยว่า นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจที่แตกต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึก จึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป และควรมีหลายแบบ

3. การจูงใจผู้เรียน ครูสามารถทำได้โดยการจัดการแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการกระตุ้นให้ติดตามต่อไป และทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการทำแบบฝึก นอกจากนั้นการใช้แบบฝึกสั้น ๆ จะช่วยไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

4. การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิต และการเรียนรู้มาให้ให้นักเรียนทดลองทำ ภาษาที่ใช้พูดเขียนในชีวิตประจำวัน จะทำให้นักเรียนได้เรียนและทำแบบฝึกในสิ่งที่ใกล้ตัว นอกจากจะจำได้แม่นยำแล้ว นักเรียนยังสามารถนำหลักความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อีกด้วย

1. กฎแห่งผลของธอร์นไดค์ (Thorndike) แบบฝึกที่สร้างขึ้นตามหลักจิตวิทยา ข้อนี้จึงต้องให้นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดนั้นได้พอสมควร ควรมีคำเฉลยให้นักเรียนสามารถตรวจคำตอบได้หลังจากการทำแบบฝึกเสร็จ

2. กฎการฝึกหัดของวัตสัน (Watson) การสร้างแบบฝึกตามหลักจิตวิทยานี้ จึงควรเน้นให้มีการกระทำซ้ำ ๆ เพื่อให้จดจำได้นาน และสามารถเขียนได้ถูกต้องเพราะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องฝึกหัดอยู่เสมอ

3. กฎการเสริมแรงของธอร์นไดค์ (Thorndike) ในการสอนฝึกทักษะ ครูควรให้การเสริมแรงโดยหารให้กำลังใจอย่างดีแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และรู้สึกประสบผลสำเร็จในงานที่ทำ

4. แรงจูงใจ แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญในการเรียน ครูต้องกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัว อยากรู้ อยากเห็น แบบฝึกที่น่าสนใจจะเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนอยากทำ อยากฝึกและเกิดการเรียนรู้

2.4 ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

การสร้างแบบฝึกทักษะให้มีประสิทธิภาพต้องมีหลักในการสร้างที่สอดคล้องกับลักษณะที่ดีของแบบฝึกทักษะด้วย ซึ่งมีผู้รู้ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

กรรณิการ์ พวงเกษม (2540 : 8 – 9) กล่าวว่า แบบฝึกที่จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะที่ดี และถูกต้อง ควรมีลักษณะดังนี้

1. ควรมีความชัดเจนทั้งคำสั่งและวิธีทำ คำสั่งหรือตัวอย่างไม่ควรยาวเกินไป เพราะจะทำให้เข้าใจยาก ควรปรับให้ง่ายเหมาะสมกับผู้ใช้ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้

2. ควรมีความหมายต่อผู้เรียน และตรงจุดมุ่งหมายของการฝึก ลงทุนน้อยใช้ได้นานและทันสมัยอยู่เสมอ

3. ภาษาและภาพที่ใช้ มีความเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของนักเรียน

4. ควรแยกฝึกเป็นเรื่อง ไม่ควรยาวเกินไป ควรมีกิจกรรมหลายรูปแบบเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ และไม่เบื่อในการทำและเพื่อฝึกทักษะด้านหนึ่งจนเกิดความชำนาญ

5. ควรมี ทั้งกำหนดคำตอบให้และแบบให้ตอบ แบบเสรีการเลือกใช้คำข้อความหรือรูปภาพ ในการฝึก ควรเป็นสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยและตรงกับความสนใจ

6. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ให้รู้จักค้นคว้ารวบรวมสิ่งที่พบเห็นบ่อย ๆ จะทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องนั้นได้ดีใช้ได้อย่างถูกต้อง มีหลักเกณฑ์และมองสิ่งที่เขาได้รับการฝึกฝนนั้น มีความหมายต่อผู้ฝึกตลอดไป

7. มีผลตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความต้องการ ความสนใจ ความพร้อม ระดับสติปัญญา และประสบการณ์ ฉะนั้นการทำแบบฝึกหัดควรจัดทำให้มากพอ และควรมีทุกระดับตั้งแต่ง่าย ปานกลาง จนถึง ค่อนข้างยาก เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนประสบความสำเร็จในการทำแบบฝึกหัด

8. ควรเร้าความสนใจตั้งแต่กิจกรรมแรกจนถึงกิจกรรมสุดท้าย

9. ควรได้รับการปรับปรุงควบคุมไปกับหนังสือแบบเรียนอยู่เสมอ และควรใช้ได้ดีทั้งในห้อง และนอกห้องเรียน

10. ควรเป็นแบบฝึกที่ครูสร้างให้นักเรียนได้ฝึกหัดแล้ว สามารถประเมินและจำแนกความ เจริญองกงามของเด็กได้ด้วย

เตือนใจ ตรีเนตร (2544 : 7) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ว่า แบบฝึกจะต้อง เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีคำสั่งและคำอธิบายที่ชัดเจน มีเนื้อหารูปแบบน่าสนใจซึ่งต้องอาศัย หลักจิตวิทยา เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน และนักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไป ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

พรพรหม อัตตวัฒนากุล (2547 : 21) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ว่า ควรสร้างให้ ตรงกับจุดประสงค์ เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีหลายแบบหลายชนิดให้นักเรียนได้เลือกทำ เพื่อ ไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน และนักเรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์ใน ชีวิตประจำวันได้

จากข้อเสนอแนะของนักการศึกษาที่ได้กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า แบบฝึกที่ดีควร คำนึงถึงหลักการสร้างแบบฝึก มีความหลากหลายน่าสนใจ สอดคล้องกับเนื้อหาและเป้าหมายในการ ฝึก ใช้เวลาในการฝึกแต่ละครั้งไม่มากนัก มีคำอธิบายที่ชัดเจนใช้ภาษาเข้าใจง่าย และเมื่อผู้เรียน ได้รับการฝึกแล้ว สามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้ จึงจะถือว่าเป็นแบบฝึกที่มีประโยชน์คุ้มค่าต่อ ผู้สอนและผู้เรียน

2.5 หลักการสร้างแบบฝึกทักษะ

คิดของนักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะว่าควรประกอบด้วย

1. กฎแห่งผลของธอร์นไดค์ (Thorndike) แบบฝึกที่สร้างขึ้นตามหลักจิตวิทยาข้อนี้ต้องให้นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดนั้นได้พอสมควร และควรมีค่าเฉลยให้นักเรียนสามารถตรวจคำตอบได้หลังจากทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว

2. การฝึกหัดของวัตสัน (Watson) การสร้างแบบฝึกตามหลักจิตวิทยานี้จึงควรเน้นให้มีการกระทำซ้ำๆ เพื่อให้จำได้นาน และสามารถเขียนได้ถูกต้อง เพราะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องฝึกหัดอยู่เสมอ

3. การเสริมแรงของธอร์นไดค์ (Thorndike) ในการสอนฝึกทักษะ ครูจึงควรให้การเสริมแรงโดยการให้กำลังใจอย่างดีแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำ

4. แรงจูงใจ เป็นสิ่งสำคัญในการเรียน ครูต้องกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวอยากรู้อยากเห็น แบบฝึกที่น่าสนใจจะเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนอยากทำ อยากรู้อยากฝึกและเกิดการอยากเรียนรู้

พรพรม อัตตวัฒนากุล (2547 : 19) ได้กล่าวถึงหลักจิตวิทยาในการสร้างแบบฝึกว่า การสร้างแบบฝึกให้สมบูรณ์นั้นต้องคำนึงถึงวัยและระดับความสามารถของนักเรียนและควรให้การฝึกฝนอยู่เสมอ

ฉวีวรรณ กิรติกร (2545 : 11 – 12) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบฝึก ไว้ดังนี้

1. แบบฝึกที่สร้างขึ้นนั้น ควรสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ของผู้เรียน เด็กที่เริ่มเรียนมีประสบการณ์น้อย จะต้องสร้างแบบฝึกที่น่าสนใจและจูงใจผู้เรียน ด้วยการเริ่มจากข้อที่ง่ายไปหายาก เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการฝึก

2. ให้แบบฝึกหัดที่ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการฝึก และต้องมีเวลาเตรียมการไว้ล่วงหน้าอยู่เสมอ

3. แบบฝึกหัด ควรมุ่งส่งเสริมนักเรียนแต่ละกลุ่มตามความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน

4. แบบฝึกหัดแต่ละชุด ควรมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ หรือมีตัวอย่างแสดงวิธีทำจะช่วยให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

5. แบบฝึกหัด จะต้องถูกต้อง ครูจะต้องพิจารณาให้ดีอย่ามีข้อผิดพลาดได้

6. แบบฝึกหัด ควรมีหลาย ๆ แบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้แนวคิดที่กว้างไกล

บ็อค (Bock 1993 : 3) ได้ให้ข้อพิจารณาในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบจุดมุ่งหมายของแบบฝึกเสริมทักษะ

2. หารายละเอียดต่าง ๆ เช่น คำแนะนำในการทำแบบฝึกเสริมทักษะหรือขั้นตอนในการทำอย่างละเอียด

3. สร้างแบบฝึกเสริมทักษะให้มีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนมากที่สุด เช่น แบบฝึกเสริมทักษะอาจใช้รูปแบบง่าย ๆ โดยเริ่มจากการให้นักเรียน ตอบคำถามในลักษณะถูกผิดจนถึงการให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

4. แบบฝึกเสริมทักษะควรสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน เช่น การให้นักเรียนเขียนเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นลงในตารางหรือแผนภูมิที่กำหนดให้

จากลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดีที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าหลักการสร้างแบบฝึกทักษะประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. ต้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
2. มีวัตถุประสงค์ในการสร้างชัดเจน
3. มีคำอธิบายที่ผู้เรียนเข้าใจง่าย
4. แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นควรเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก
5. แบบฝึกทักษะจะต้องมีภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และต้องมีรูปแบบที่หลากหลาย

2.6 ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์แบบฝึกเสริมทักษะไว้ดังนี้ คือ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 131) กล่าวถึงแบบฝึกทักษะว่ามีประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
3. ครูได้แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ดีที่สุดตามความสามารถของตน
4. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินผลงานของตนเองได้
5. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเอง
6. ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
7. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะของตนเองโดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาหรือความกดดันอื่น ๆ

จุฬารัตน์ วงศ์ศรีนาค (2540 : 18) กล่าวว่า แบบฝึกทำให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำจริง เป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนมีจุดประสงค์แน่นอน ทำให้สามารถรู้และจดจำสิ่งที่เรียนได้ดีจนนำไปใช้ในสถานการณ์เช่นเดียวกันได้

เตือนใจ ตรีเนตร (2544 : 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกจะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีมีความชำนาญและเกิดการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544 : 62-63) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะสรุปได้ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะจากแบบฝึกหัดที่ครูสร้างขึ้นมา ซึ่งตรงกับเนื้อหาที่ครูทำการสอน

2. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนการสอนมาทดสอบการเรียนรู้ของตนเองว่าเกิดจากการเรียนรู้

3. ใช้สำหรับประเมินผลการสอบเป็นรายบุคคล หลังจากได้ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว โดยผลงานจากแบบฝึกหัดที่ทำมาส่งครูทำให้ทราบว่านักเรียนเข้าใจมากน้อยเพียงใด

4. ใช้แบบฝึกหัดสำหรับทบทวนบทเรียนที่เรียนมาแล้ว

เพ็ทตี้ (Petty, 1963 : 469 - 472 อ้างถึงใน พนมวัน วรดลย์, 2542 : 38 - 39) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึก ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ

2. ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาได้ดี แต่ต้องอาศัยการส่งเสริมและเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย

3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น

4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทนโดยกระทำ ดังนี้

4.1 ฝึกทันทีหลังจากที่เด็กได้เรียนรู้เรื่องนั้น ๆ

4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องฝึก

5. แบบฝึกที่ใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้หลังจากบทเรียนในแต่ละครั้ง

6. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่ม เด็กสามารถเก็บรักษาไว้เพื่อเป็นแนวทางและทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป

7. การให้เด็กทำแบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ปัญหานั้น ๆ ได้ทันที่

8. แบบฝึกที่จัดทำขึ้น นอกเหนือจากที่มีอยู่ในหนังสือเรียน จะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่

9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อย จะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่จะต้องจัดเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ได้มากขึ้น

10. แบบฝึกหัดช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มแน่นอนย่อมลงทุนต่ำกว่าที่จะพิมพ์ลงกระดาษไขทุกครั้ง ผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบระเบียบ (<http://www.gotoknow.org/posts/259865>)

3. ความรู้เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง ความหมายของผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

ภพ เล้าไพบูลย์ (2542 : 327-328) กล่าวว่า การประเมินผลย่อย (formative evaluation) เป็นการประเมินเมื่อครูต้องการทราบที่ครูต้องการจะให้เกิดในตัวนักเรียนว่าได้เกิดขึ้นหรือได้เปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ มีข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ประเมินผลย่อยเมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้หนึ่งๆ ข้อสอบจะต้องวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่เขียนไว้ในหน่วยการเรียนรู้ ถ้ามีจำนวนนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์มากครูต้องพิจารณาการจัดการเรียนการสอนใหม่ ถ้าน้อยควรจัดซ่อมเสริมเพื่อให้นักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

อัญชลี สินทร์วรารักษ์ (2543 : 43-45) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถของนักเรียนว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เครื่องมือวัดที่ใช้ คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินผลจะถูกต้อง แม่นยำเพียงใดขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่ใช้ว่ามีคุณภาพหรือไม่

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2545 : 109) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หมายถึง ขนาดของผลสำเร็จที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอนโดยการวัด หมายถึง การตรวจสอบสิ่งที่ต้องเรียนรู้นั้นมีปริมาณและคุณภาพหรือไม่ อย่างไรและมากน้อยเพียงใด โดยการประเมิน หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการวัดและเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2548 : 125) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ขนาดของผลสำเร็จที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอน

ปราณี กองจินดา (2549 : 42) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถหรือผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

สมพร เชื้อพันธ์ (2547, หน้า 53) สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หมายถึง ความสามารถ ความสำเร็จและสมรรถภาพด้านต่างๆของผู้เรียนที่ได้จากการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งสามารถวัดได้จากการทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ ไอแซกส์ อาโนลด์ และไมลีย์ (อ้างถึงใน ปรียทิพย์ บุญคง, 2546 : 7) ให้ความหมายของคำว่า ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ขนาดของผลสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามอย่าง

มาก ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำที่ต้องอาศัยทั้งความสามารถทั้งทางร่างกายและทางสติปัญญา ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนโดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวบุคคล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้จากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ เช่นการสังเกต หรือการตรวจการบ้าน หรืออาจได้ในรูปของเกรดจากโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่ซับซ้อน และระยะเวลาานพอสมควร หรืออาจได้จากการวัดแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับ ไพศาล หวังพานิช (2536 : 89) ที่ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมหรือการสอบ จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของบุคคลว่าเรียนแล้วมีความรู้เท่าใด สามารถวัดได้โดยการใช้แบบทดสอบต่าง ๆ เช่น ใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ข้อสอบวัดภาคปฏิบัติ สามารถวัดได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติโดยทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสดงความสามารถดังกล่าว ในรูปของการกระทำจริงให้ออกเป็นผลงาน การวัดต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหา ซึ่งเป็นประสบการณ์เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ (www.edu.pbru.ac.th)

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การประเมินผลความรู้ ความสามารถของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือวัด คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้รู้ว่ามีนักเรียนผ่านเกณฑ์หรือไม่ผ่านเกณฑ์ โดยจะขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ครูกำหนด

ลักษณะของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อุทุมพร จามรมาน (2535 : 1-9) กล่าวว่า ลักษณะของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีหลากหลาย สามารถจำแนกผลสัมฤทธิ์ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสมอง จำแนกออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1.1 ผลสัมฤทธิ์ด้านความจำ เป็นสิ่งสำคัญทางการเรียน ความจำเป็นตัวเสริมให้เกิดความรู้ความสามารถในการเรียน ความจำเป็นผลสัมฤทธิ์พื้นฐานก่อนการแสดงความสามารถในระดับสูงขึ้น

1.2 ผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจ เป็นการแสดงความสามารถในระดับสูงขึ้นกว่าความจำ

1.3 ผลสัมฤทธิ์ด้านการนำไปใช้ คือ การนำความรู้ที่ได้เรียนไปแล้วไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ถือว่าเป็นการบรรลุจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้

1.4 ผลสัมฤทธิ์ด้านการวิเคราะห์ เป็นการแยกแยะเนื้อหาให้เป็นส่วนย่อย แล้วระบุส่วนย่อยกับส่วนย่อย หรือส่วนย่อยกับส่วนใหญ่

- 1.5 ผลสัมฤทธิ์ด้านการสังเคราะห์ เป็นการนำสิ่งที่วิเคราะห์มาผสมผสานเป็นเรื่องใหม่
- 1.6 ผลสัมฤทธิ์ด้านการประเมิน ความสามารถในการประเมินเพื่อให้ได้คุณค่าบางอย่าง ถือว่าเป็นขั้นสุดท้ายของการพัฒนาทางสังคมของนักเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านจิตใจและสังคมจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้
  - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านจิตใจ เป็นสิ่งที่เป็นนามธรรมและมีขอบเขตกว้างมาก ตั้งแต่การรับรู้จนถึงความพึงพอใจในคุณค่าแบ่งย่อยออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่
    - 2.1.1 ขั้นการรับรู้ เป็นระดับต่ำ หมายถึงการที่บุคคลแต่ละคนเปิดใจอยากรับรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นภายนอกบ้าง คือการรู้ตัวและการตั้งใจรับรู้เพิ่มเติม
    - 2.1.2 ขั้นการตอบสนอง เป็นขั้นที่นักเรียนโต้ตอบด้วยท่าทีต่อคน สิ่งของและปรากฏการณ์
    - 2.1.3 ขั้นการแสดงคุณค่า เป็นขั้นที่มีการรับรู้คุณค่า
    - 2.1.4 ขั้นการสร้างมโนทัศน์ของคุณค่า เป็นขั้นการสร้างความเข้าใจ เช่น การทำซ้ำ การบันทึกคุณค่า แล้วจึงเก็บไว้ในสมอง
    - 2.1.5 ขั้นการแสดงลักษณะ เป็นขั้นการแสดงบุคลิกนิสัยของบุคคลเหล่านั้นออกมา
  - 2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสังคม จุดมุ่งหมายหลักต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดีของสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านร่างกายและทักษะ แบ่งย่อยออกเป็น 3 ลักษณะได้แก่
    - 2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านร่างกาย ได้แก่ พัฒนาการด้านส่วนสูง น้ำหนัก ฯลฯ
    - 2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะกล้ามเนื้อได้แก่ ความคล่องแคล่วว่องไว
    - 2.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะทางภาษาและคณิตศาสตร์ ต่างจากด้านทักษะทางกีฬา
3. ผลสัมฤทธิ์เกี่ยวกับด้านทักษะทางภาษา แบ่งออกเป็น 4 ทักษะดังนี้
  - 3.1 ทักษะการฟัง ผลสัมฤทธิ์เกี่ยวกับด้านทักษะทางการฟัง ได้แก่ การฟังให้ถูกต้องและการฟังด้วยความเข้าใจ
  - 3.2 ทักษะการพูด ได้แก่ การพูดถูกต้องทั้งจังหวะคำ เสียงสูง-ต่ำ พูดได้ครบถ้วนตามเนื้อหา พูดโต้ตอบด้วยเหตุผล พูดเพื่อสื่อสารความหมาย บุคลิกภาพในการพูดและการพูดในโอกาสต่างๆ
  - 3.3 ทักษะการอ่าน ได้แก่ การอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง อ่านในใจอย่างเข้าใจความเร็วในการอ่าน แปลความ ตีความและสรุปความได้ถูกต้อง
  - 3.4 ทักษะการเขียนได้แก่ลายมือ การเขียนอย่างถูกต้อง เขียนสื่อสาร ความเร็วในการเขียน

วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ทิวต์ถ์ มณีโชติ (2549 : 5) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดผลทางการศึกษามีขั้นตอนดังนี้

1. ระบุจุดประสงค์และขอบเขตการวัด
2. นิยามคุณลักษณะที่ต้องการวัดให้พฤติกรรมที่วัด
3. กำหนดวิธีการวัดและเครื่องมือวัด
4. จัดทำหรือสร้างเครื่องมือวัด กรณีสร้างเครื่องมือใหม่ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้
  - 4.1 สร้างข้อคำถาม เงื่อนไข สถานการณ์ หรือสิ่งเร้า
  - 4.2 พิจารณาข้อคำถาม เงื่อนไข สถานการณ์ หรือสิ่งเร้า โดยให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยพิจารณา
  - 4.3 ทดลองใช้เครื่องมือ
  - 4.4 ทาคุณภาพเครื่องมือ
  - 4.5 จัดทำคู่มือวัดผลและการแปลความหมาย
  - 4.6 จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์
5. ดำเนินการวัดตามวิธีการที่กำหนด
6. ตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการวัด
7. แปลความหมายผลการวัดและนำผลการวัดไปใช้

ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2548 : 96) ได้แบ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอน เป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้โดยทั่วกันในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบทดสอบข้อเขียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1.1 แบบทดสอบอัตนัย เป็นแบบทดสอบที่กำหนดคำถาม หรือปัญหาให้แล้วให้ผู้เรียนตอบเขียนโดยแสดงความรู้ ความคิด เจตคติ ได้อย่างเต็มที่

1.2 แบบทดสอบปรนัย หรือแบบตอบสั้น ๆ เป็นแบบทดสอบที่กำหนดให้ผู้สอบเขียนตอบสั้น ๆ และแบบทดสอบชนิดนี้แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ แบบทดสอบถูก – ผิด แบบทดสอบเติมคำ แบบทดสอบจับคู่ และแบบทดสอบเลือกตอบ

2. แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั่ว ๆ ไป ซึ่งสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์และปรับปรุงอย่างดีจนมีคุณภาพ มีมาตรฐาน คือ มาตรฐานในการดำเนินการสอบ วิธีให้คะแนน และการแปลความหมายคะแนน

ทิวต์ถ์ มณีโชติ (2549 : 48 - 58) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลการเรียนไว้ดังนี้

1. แบบถูกผิด แบ่งได้ 2 อย่างคือ ข้อคำถามเดี่ยว และข้อคำถามเป็นชุด

2. แบบจับคู่
3. แบบเติมคำ
4. แบบเลือกตอบ
5. แบบอัตนัย

บุญชม ศรีสะอาด (2544 : 56) ได้กล่าวถึงการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่าเป็น การวัดผลเพื่อตัดสินความสามารถของนักเรียนเมื่อมีการเรียนการสอนสิ้นสุดลงในแต่ละหน่วย หรือ แต่ละรายวิชา ทำให้ผู้สอนได้ทราบว่านักเรียนมีความสำเร็จในการเรียนไปแล้วมากน้อยเพียงใด เพื่อ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ โดยอาศัยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล การสร้างแบบทดสอบดังกล่าวมักจะเป็นแบบทดสอบแบบ เลือกตอบเนื่องจากเป็นแบบทดสอบที่ดีเหมาะสมสามารถตรวจให้คะแนนง่ายและรวดเร็ว ปรับปรุง ให้มีคุณภาพดีเป็นมาตรฐานสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเที่ยงตรง คะแนนที่วัดมา มีความ เชื่อมั่นสูง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์อิงกลุ่ม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์อิงเกณฑ์

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้
 เพลินพิศ ธรรมรัตน์ (2542 : 91-95) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. การวางแผนการสร้างข้อสอบ โดยดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้าง กำหนด ลักษณะข้อสอบ กำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด
2. การเตรียมงานเขียนข้อสอบ คือการทำข้อสอบฉบับร่าง ซึ่งต้องเขียนข้อคำถามมากกว่าที่ ต้องการใช้จริง
3. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ
4. การคัดเลือกและปรับปรุงแบบทดสอบ
5. การจัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2548 : 97) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ มีการ ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรและสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสาระ และ พฤติกรรมที่ต้องการวัด เป็นกรอบในการออกข้อสอบ โดยระบุจำนวนข้อสอบในแต่ละเรื่องและ พฤติกรรมที่ต้องการวัด

2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนต้องกำหนดไว้ล่วงหน้าสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน

3. กำหนดชนิดของข้อสอบและศึกษาวิธีสร้าง โดยต้องเลือกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน แล้วศึกษาวิธีเขียนข้อสอบชนิดนั้นให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการเขียนข้อสอบ

4. เขียนข้อสอบ โดยให้เขียนรายละเอียดในตารางวิเคราะห์หลักสูตร และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

5. ตรวจสอบข้อสอบ เพื่อให้ข้อสอบมีความถูกต้องตามหลักวิชา มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามรายละเอียดที่กำหนดไว้

6. จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายวิธีตอบแบบทดสอบ จัดวางรูปแบบให้เหมาะสม

7. ทดลองสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ เป็นวิธีตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบก่อนนำไปใช้จริง โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มที่ทดสอบจริง

8. จัดทำแบบทดสอบฉบับจริง จากผลการวิเคราะห์ข้อสอบถ้าพบว่าข้อสอบใดไม่มีคุณภาพตามที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง แล้วจึงจัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับจริง

การหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงการหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

เพลินพิศ ธรรมรัตน์ (2542 : 93-94) ได้กล่าวถึงหาคุณภาพของแบบทดสอบมี 2 วิธี คือ

1. การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จะตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น ความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่นำมาออกแบบทดสอบ กับจุดประสงค์ของการสอน น้ำหนักความสำคัญของเนื้อหาที่จะนำมาออกข้อสอบ ความเหมาะสมกับรูปแบบคำถามที่ใช้วิธีเขียนข้อคำถาม เช่นคำถามชัดเจน เป็นต้น

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบโดยวิธีการทางสถิติ กระทำได้เมื่อนำแบบทดสอบไปใช้แล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติต่าง ๆ ซึ่งจำแนกวิธีการตรวจสอบออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 การตรวจสอบคุณภาพแบบอิงกลุ่ม จะตรวจสอบดังนี้

2.1.1 วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ โดยพิจารณาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก โดยต้องการข้อสอบที่มี ความยากง่ายปานกลางและอำนาจจำแนกสูง

2.1.2 วิเคราะห์ทั้งฉบับ จะเป็นการพิจารณา ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบอิงเกณฑ์ จะตรวจสอบดังนี้

2.2.1 อำนาจจำแนกรายข้อ ซึ่งอาจหาโดยการหาค่าความไวของข้อสอบ หรือค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีของเบรนนัน (Brennan)

2.2.2 ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ

4. ความรู้เกี่ยวกับความพึงพอใจ

1. ความหมายความพึงพอใจ

กิติมา ปรีดีติติก (2532 : 301) ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ และเขาได้รับการตอบสนองต่อความต้องการที่เขาได้

ขวัญ เดชจินดา (2530 : 45) กล่าวถึงความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับความตอบสนอง หรือบรรลุจุดมุ่งหมาย

หลุย จำปาเทศ (2533 : 35) ได้อธิบายว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความต้องการได้บรรลุเป้าหมายพฤติกรรมที่แสดงออกมาก็จะมีความสุข สังเกตได้จากสายตา คำพูด และการแสดงออก

มนตรี เฉียบแหลม (2536 : 9) กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลได้รับสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือ เป็นไปตามที่ตนเองต้องการ และความรู้สึกดังกล่าวนี้จะลดลงหรือไม่เกิด

ศุภศิริ โสมาเกตู (2544 : 49) สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึก หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก

อุทัยพรรณ สุตใจ (2544 : 7) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาจจะเป็นไปโดยเชิงประเมินค่าว่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ

กาญจนา อรุณสุขรุจี (2546 : 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เรา จะทราบว่า บุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน และต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

โชคชัย ชยธวัช (2547) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าเป็น ผลลัพธ์จากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ในการทำงาน

พรชัย วิจิตรธรรมภาณี (2549) กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นทัศนคติอย่างหนึ่งที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นรูปร่างได้ เป็นความรู้สึกส่วนตัวที่มีสุขเมื่อได้รับการตอบสนองตามความ

ต้องการของตนในสิ่งที่ขาดหายไป และเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมในการแสดงออกของบุคคลที่มีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมนั้น(<http://www.edu.nu.ac.th>)

จากการศึกษา ความหมายความพึงพอใจ สามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก เจตคติที่ดีของบุคคล ซึ่งจะแสดงความรู้สึกชอบและพอใจก็ต่อเมื่อ ได้รับการตอบสนองความต้องการของบุคคล และทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีในสิ่งนั้นๆ

2. ลักษณะของความพึงพอใจ

อัครา สมสวย (2545) ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับ สิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์หนึ่ง สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผันแปรได้ตามปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบุคคลในแต่ละสถานการณ์ นอกจากนี้ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่แสดงออกมาในระดับ มากน้อยได้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของการประเมินสิ่งที่ได้รับจริงกับสิ่งที่คาดหวังไว้

นอกจากนี้ความพึงพอใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะถูกกำหนดจากความรู้สึกของแต่ละบุคคล โดยจากการพิจารณาความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริงและผลตอบแทนที่เขามีความรู้สึกว่า เขาควรจะได้รับแล้ว ถ้าหากผลตอบแทนที่ได้รับจริงมากกว่า ผลตอบแทนที่เขาคาดว่าจะได้รับย่อมจะก่อให้เกิดความพึงพอใจขึ้น ซึ่งความพอใจจะมากหรือน้อยหรือไม่พึงพอใจนั้นขึ้นอยู่กับความยุติธรรมของผลตอบแทน

3. ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

Maslow เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นจำนวนมากสามารถอธิบายโดยใช้แนวโน้มของบุคคลในการค้นหาเป้าหมายที่จะทำให้ชีวิตของเขาได้รับความต้องการ ความปรารถนา และได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง เป็นความจริงที่จะกล่าวว่ากระบวนการของแรงจูงใจเป็นหัวใจของทฤษฎีบุคลิกภาพของ Maslow โดยเขาเชื่อว่ามนุษย์เป็น “สัตว์ที่มีความต้องการ” (wanting animal) และเป็นการยากที่มนุษย์จะไปถึงขั้นของความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์ ในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow เมื่อบุคคลปรารถนาที่จะได้รับความพึงพอใจและเมื่อบุคคลได้รับความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งแล้วก็จะยังคงเรียกร้องความพึงพอใจสิ่งอื่นๆ ต่อไป ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะของมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความต้องการจะได้รับสิ่งต่างๆ อยู่เสมอ Maslow กล่าวว่าความปรารถนาของมนุษย์นั้นติดตัวมาแต่กำเนิดและความปรารถนาเหล่านี้จะเรียงลำดับขั้นของความปรารถนา ตั้งแต่ขั้นแรกไปสู่ความปรารถนาขั้นสูงขึ้นไปเป็นลำดับ

ลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ (The Need –Hierarchy Conception of Human Motivation) Maslow เรียงลำดับความต้องการของมนุษย์จากขั้นต้นไปสู่ความต้องการขั้นต่อไปได้เป็นลำดับดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs)
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs)
3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and love needs)
4. ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Esteem needs)
5. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-actualization needs)

ลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ มีการเรียงลำดับชั้นความต้องการที่อยู่ในขั้นต่ำสุดจะต้องได้รับความพึงพอใจเสียก่อนบุคคลจึงจะสามารถผ่านพ้นไปสู่ความต้องการที่อยู่ในขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับดังจะอธิบายโดยละเอียดดังนี้

1. **ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs)** เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่มีอำนาจมากที่สุดและสังเกตเห็นได้ชัดที่สุด จากความต้องการทั้งหมดเป็นความต้องการที่ช่วยการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม ออกซิเจน การพักผ่อนนอนหลับ ความต้องการทางเพศ ความต้องการความอบอุ่น ตลอดจนความต้องการที่จะถูกระงับอวัยวะรับสัมผัส แรงขับของร่างกายเหล่านี้จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับความอยู่รอดของร่างกายและของอินทรีย์ ความพึงพอใจที่ได้รับ ในขั้นนี้จะกระตุ้นให้เกิดความต้องการในขั้นที่สูงกว่าและถ้าบุคคลใดประสบความล้มเหลวที่จะสนองความต้องการพื้นฐานนี้ก็จะไม่ได้รับการกระตุ้น ให้เกิดความต้องการในระดับที่สูงขึ้นอย่างไรก็ตาม ถ้าความต้องการอย่างหนึ่งยังไม่ได้รับความพึงพอใจ บุคคลก็จะอยู่ภายใต้ความต้องการนั้นตลอดไป ซึ่งทำให้ความต้องการอื่นๆ ไม่ปรากฏหรือกลายเป็นความต้องการระดับรองลงไป เช่น คนที่อดอยากหิวโหยเป็นเวลานานจะไม่สามารถสร้างสรรค์สิ่งที่มีประโยชน์ต่อโลกได้ บุคคลเช่นนี้จะหมกมุ่นอยู่กับการจัดหาบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้มีอาหารไว้รับประทาน Maslow อธิบายต่อไปว่าบุคคลเหล่านี้จะมีความรู้สึกเป็นสุขอย่างเต็มที่เมื่อมีอาหารเพียงพอสำหรับเขาและจะไม่ต้องต้องการสิ่งอื่นได้อีก ชีวิตของเขา กล่าวได้ว่าเป็นเรื่องของการรับประทาน สิ่งอื่นๆ นอกจากนี้จะไม่มีคามสำคัญไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพ ความรัก ความรู้สึกต่อชุมชน การได้รับการยอมรับ และปรัชญาชีวิต บุคคลเช่นนี้มีชีวิตอยู่เพื่อที่จะรับประทานเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ตัวอย่าง การขาดแคลนอาหารมีผลต่อพฤติกรรม ได้มีการทดลองและการศึกษาชีวประวัติเพื่อแสดงว่า ความต้องการทางด้านร่างกายเป็นเรื่องสำคัญที่จะเข้าใจพฤติกรรม

มนุษย์ และได้พบผลว่าเกิดความเสียหายอย่างรุนแรงของพฤติกรรมซึ่งมีสาเหตุจากการขาดอาหารหรือน้ำติดต่อกันเป็นเวลานาน ตัวอย่างคือ เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ในค่าย Nazi ซึ่งเป็นที่กักขังเชลยเชลยเหล่านั้นจะละทิ้งมาตรฐานทางศีลธรรมและค่านิยมต่างๆ ที่เขาเคยยึดถือภายใต้สภาพการณ์ปกติ เช่น ขโมยอาหารของคนอื่น หรือใช้วิธีการต่างๆ ที่จะได้รับอาหารเพิ่มขึ้น อีกตัวอย่างหนึ่งในปี ค.ศ. 1970 เครื่องบินของสายการบิน Peruvian ตกลงที่ฝั่งอ่าวอเมริกาใต้ผู้ที่รอดตายรวมทั้งพระนิกาย Catholic อาศัยการมีชีวิตอยู่รอดโดยการกินซากศพของผู้ที่ตายจากเครื่องบินตก จากปรากฏการณ์นี้ชี้ให้เห็นว่าเมื่อมนุษย์เกิดความหิวขึ้น จะมีอิทธิพลเหนือระดับศีลธรรมจรรยา จึงไม่ต้องสงสัยเลยว่ามนุษย์มีความต้องการทางด้านร่างกายเหนือความต้องการอื่นๆ และแรงผลักดันของความต้องการนี้ได้เกิดขึ้นกับบุคคลก่อนความต้องการอื่นๆ

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับความพึงพอใจแล้วบุคคลก็จะพัฒนาการไปสู่ขั้นใหม่ต่อไป ซึ่งขั้นนี้เรียกว่าความต้องการความปลอดภัยหรือความรู้สึกมั่นคง (safety or security) Maslow กล่าวว่าความต้องการความปลอดภัยนี้จะสังเกตได้ง่ายในทารกและในเด็กเล็กๆ เนื่องจากทารกและเด็กเล็กๆ ต้องการความช่วยเหลือและต้องพึ่งพาศัยผู้อื่น ตัวอย่าง ทารกจะรู้สึกกลัวเมื่อถูกทิ้งให้อยู่ตามลำพังหรือเมื่อเขาได้ยินเสียงดังๆ หรือเห็นแสงสว่างมาก ๆ แต่ประสบการณ์และการเรียนรู้จะทำให้ความรู้สึกกลัวหมดไป ดังคำพูดที่ว่า “ฉันไม่กลัวเสียงฟ้าร้องและฟ้าแลบอีกต่อไปแล้ว เพราะฉันรู้ธรรมชาติในการเกิดของมัน” พลังความต้องการความปลอดภัยจะเห็นได้ชัดเจนเช่นกันเมื่อเด็กเกิดความเจ็บป่วย ตัวอย่างเด็กที่ประสบอุบัติเหตุขาหักก็ตระรู้สึกกลัวและอาจแสดงออกด้วยอาการผื่นร้ายและความต้องการที่จะได้รับความปกป้องคุ้มครองและการให้กำลังใจ Maslow กล่าวเพิ่มเติมว่าพ่อแม่ที่เลี้ยงดูลูกอย่างไม่กวัดขั่นและตามใจมากเกินไปจะไม่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าได้รับความพึงพอใจจากความต้องการความปลอดภัยการให้อุ่นหรือให้กินไม่เป็นเวลาไม่เพียง แต่ทำให้เด็กสับสนเท่านั้นแต่ยังทำให้เด็กรู้สึกไม่มั่นคงในสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเขา สัมพันธภาพของพ่อแม่ที่ไม่ดีต่อกัน เช่น ทะเลาะกันทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน พ่อแม่แยกกันอยู่ หย่า ตายจากไป สภาพการณ์เหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อความรู้ที่ดีของเด็ก ทำให้เด็กรู้ว่าสิ่งแวดล้อมต่างๆ ไม่มั่นคง ไม่สามารถคาดการณ์ได้และนำไปสู่ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ความต้องการความปลอดภัยจะยังมีอิทธิพลต่อบุคคลแม้ว่าจะผ่านพ้นวัยเด็กไปแล้ว แม้ในบุคคลที่ทำงานในฐานะเป็นผู้คุ้มครอง เช่น ผู้รักษาเงิน นักบัญชี หรือทำงานเกี่ยวกับการประกันต่างๆ และผู้ที่ทำหน้าที่ให้การรักษาพยาบาลเพื่อความปลอดภัยของผู้อื่น เช่น แพทย์ พยาบาล แม้กระทั่งคนชรา บุคคลทั้งหมดที่

กล่าวมานี้จะไฝหาความปลอดภัยของผู้อื่น เช่น แพทย์ พยาบาล แม้กระทั่งคนชรา บุคคลทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะไฝหาความปลอดภัยด้วยกันทั้งสิ้น ศาสนาและปรัชญาที่มนุษย์ยึดถือทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง เพราะทำให้บุคคลได้จัดระบบของตัวเองให้มีเหตุผลและวิถีทางที่ทำให้บุคคลรู้สึก “ปลอดภัย” ความต้องการความปลอดภัยในเรื่องอื่นๆ จะเกี่ยวข้องกับการเผชิญกับสิ่งต่างๆ เหล่านี้ สงคราม อาชญากรรม น้ำท่วม แผ่นดินไหว การจลาจล ความสับสนไม่เป็นระเบียบของสังคม และเหตุการณ์อื่นๆ ที่คล้ายคลึงกับสภาพเหล่านี้

Maslow ได้ให้ความคิดต่อไปว่าอาการโรคประสาทในผู้ใหญ่ โดยเฉพาะโรคประสาทชนิดย้ำคิด-ย้ำทำ (obsessive-compulsive neurotic) เป็นลักษณะเด่นชัดของการค้นหาความรู้สึกปลอดภัย ผู้ป่วยโรคประสาทจะแสดงพฤติกรรมว่าเขากำลังประสบเหตุการณ์ที่ร้ายกาจและกำลังมีอันตรายต่างๆ เขาจึงต้องการมีใครสักคนที่ปกป้องคุ้มครองเขาและเป็นบุคคลที่มีความเข้มแข็งซึ่งเขาสามารถจะพึ่งพาอาศัยได้

3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love needs)

ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของเป็นความต้องการขั้นที่ 3 ความต้องการนี้จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลต้องการได้รับความรักและความเป็นเจ้าของโดยการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวหรือกับผู้อื่น สมาชิกภายในกลุ่มจะเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับบุคคล กล่าวคือ บุคคลจะรู้สึกเจ็บปวดมากเมื่อถูกทอดทิ้งไม่มีใครยอมรับ หรือถูกตัดออกจากสังคม ไม่มีเพื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจำนวนเพื่อนๆ ญาติพี่น้อง สามีหรือภรรยาหรือลูกๆ ได้ลดน้อยลงไป นักเรียนที่เข้าโรงเรียนที่ห่างไกลบ้านจะเกิดความต้องการเป็นเจ้าของอย่างยิ่ง และจะแสวงหาอย่างมากที่จะได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

Maslow คัดค้านกลุ่ม Freud ที่ว่าความรักเป็นผลมาจากการทดแทนสัญชาตญาณทางเพศ (sublimation) สำหรับ Maslow ความรักไม่ใช่สัญลักษณ์ของเรื่องเพศ (sex) เขาอธิบายว่า ความรักที่แท้จริงจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ดี ความสัมพันธ์ของความรักระหว่างคน 2 คน จะรวมถึงความรู้สึกนับถือซึ่งกันและกัน การยกย่องและความไว้วางใจแก่กัน นอกจากนี้ Maslow ยังย้ำว่าความต้องการความรักของคนจะเป็นความรักที่เป็นไปในลักษณะทั้งการรู้จักให้ความรักต่อผู้อื่นและรู้จักที่จะรับความรักจากผู้อื่น การได้รับความรักและได้รับการยอมรับจากผู้อื่นเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า บุคคลที่ขาดความรักก็จะรู้สึกว่าชีวิตไร้ค่ามีความรู้สึกอ้างว้างและเคียดแค้น กล่าว

โดยสรุป Maslow มีความเห็นว่าบุคคลต้องการความรักและความรู้สึกเป็นเจ้าของ และการขาดสิ่งนี้ มักจะเป็นสาเหตุให้เกิดความข้องคับใจและทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวไม่ได้ และความยินดีในพฤติกรรมหรือความเจ็บป่วยทางด้านจิตใจในลักษณะต่างๆ สิ่งที่ควรสังเกตประการหนึ่ง ก็คือมีบุคคลจำนวนมากที่มีความลำบากใจที่จะเปิดเผยตัวเองเมื่อมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกับเพศตรงข้าม เนื่องจากกลัวว่าจะถูกปฏิเสธความรู้สึกเช่นนี้ Maslow กล่าวว่าสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ในวัยเด็ก การได้รับความรักหรือการขาดความรักในวัยเด็ก ย่อมมีผลกับการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะและการมีทัศนคติในเรื่องของความรัก Maslow เปรียบเทียบว่าความต้องการความรักก็เป็นเช่นเดียวกับรถยนต์ที่สร้างขึ้นมาโดยต้องการก๊าซหรือน้ำมันนั่นเอง (Maslow 1970 p. 170)

4. ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Self-Esteem needs) เมื่อความต้องการได้รับความรักและการให้ความรักแก่ผู้อื่นเป็นไปอย่างมีเหตุผลและทำให้บุคคล เกิดความพึงพอใจแล้ว ผลลัพธ์ขั้นในขั้นที่ 3 ก็จะลดลงและมีความต้องการในขั้นต่อไปมาแทนที่ กล่าวคือมนุษย์ต้องการที่จะได้รับความนับถือยกย่องออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นความต้องการนับถือตนเอง (self-respect) ส่วนลักษณะที่ 2 เป็นความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (esteem from others)

4.1 ความต้องการนับถือตนเอง (self-respect) คือ ความต้องการมีอำนาจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความแข็งแรง มีความสามารถในตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น และมีความเป็นอิสระ ทุกคนต้องการที่จะรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในงาน ภาระกิจต่างๆ และมีชีวิตที่เด่นดัง

4.2 ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (esteem from others) คือ ความต้องการมีเกียรติยศ การได้รับยกย่อง ได้รับการยอมรับ ได้รับความสนใจ มีสถานภาพ มีชื่อเสียงเป็นที่กล่าวขาน และเป็นที่ยอมรับยินดี มีความต้องการที่จะได้รับความยกย่องชมเชยในสิ่งที่เขากระทำซึ่งทำให้รู้สึกว่าคุณค่าความสามารถของเขาได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง ก็เป็นเช่นเดียวกับธรรมชาติของลำดับขั้นในเรื่องความต้องการด้านแรงจูงใจตามทัศนะของ Maslow ในเรื่องอื่นๆ ที่เกิดขึ้นภายในจิตนั้นคือ บุคคลจะแสวงหาความต้องการได้รับการยกย่องก็เมื่อภายหลังจาก ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของได้รับการตอบสนองความพึงพอใจของเขาแล้ว และ Maslow กล่าวว่ามันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ที่บุคคลจะย้อนกลับจากระดับขั้นความต้องการในขั้นที่ 4 กลับไปสู่ระดับขั้นที่ 3 อีกถ้าความต้องการ

ระดับขั้นที่ 3 ซึ่งบุคคลได้รับไว้แล้วนั้นถูกกระทบกระเทือนหรือสูญสลายไปทันทีทันใด ดังตัวอย่างที่ Maslow นำมาอ้างคือหญิงสาวคนหนึ่งซึ่งเธอคิดว่าการตอบสนองความต้องการความรักของเธอได้ดำเนินไปด้วยดี แล้วเธอจึงทุ่มเทและเอาใจใส่ในธุรกิจของเธอ และได้ประสบความสำเร็จเป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียงและอย่างไม่คาดฝันสามปีได้ผลจากเธอไป ในเหตุการณ์เช่นนี้ปรากฏว่าเธอวางมือจากธุรกิจต่างๆ ในการที่จะส่งเสริมให้เธอได้รับความยกย่องนับถือ และหันมาใช้ความพยายามที่จะเรียกร้องสามปีให้กลับคืนมา ซึ่งการกระทำเช่นนี้ของเธอเป็นตัวอย่างของความต้องการความรักซึ่งครั้งหนึ่งเธอได้รับแล้ว และถ้าเธอได้รับความพึงพอใจในความรักโดยสามปีหวนกลับคืนมาเธอก็จะกลับไปเกี่ยวข้องกับโลกธุรกิจอีกครั้งหนึ่ง ความพึงพอใจของความต้องการได้รับการยกย่องโดยทุกๆ ไป เป็นความรู้สึกและทัศนคติของความเชื่อมั่นในตนเอง ความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า การมีพลังกำลัง การมีความสามารถ และความรู้สึกว่ามีชีวิตอยู่อย่างมีประโยชน์และเป็นบุคคลที่มีความจำเป็นต่อโลก ในทางตรงกันข้ามการขาดความรู้สึกต่างๆ ดังกล่าวนี้ย่อมนำไปสู่ความรู้สึกและทัศนคติของปมด้อยและความรู้สึกไม่พอเพียง เกิดความรู้สึกอ่อนแอและช่วยเหลือตนเองไม่ได้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นกรับรู้ตนเองในทางนิเสธ (negative) ซึ่งอาจก่อให้เกิดความรู้สึกขลาดกลัวและรู้สึกว่าตนเองไม่มีประโยชน์และสิ้นหวังในสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของชีวิต และประเมินตนเองต่ำกว่าชีวิตความเป็นอยู่กับการได้รับการยกย่อง และยอมรับจากผู้อื่นอย่างจริงใจมากกว่าการมีชื่อเสียงจากสถานภาพหรือการได้รับการประจบประแจง การได้รับความนับถือยกย่องเป็นผลมาจากความเพียรพยายามของบุคคล และความต้องการนี้อาจเกิดอันตรายขึ้นได้ถ้าบุคคลนั้นต้องการคำชมเชยจากผู้อื่นมากกว่าการยอมรับความจริงและเป็นที่ยอมรับกันว่าการได้รับความนับถือยกย่อง มีพื้นฐานจากการกระทำของบุคคลมากกว่าการควบคุมจากภายนอก

5. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualization needs) ถึงลำดับขั้นสุดท้าย ถ้าความต้องการลำดับขั้นก่อนๆ ได้ทำให้เกิดความพึงพอใจอย่างมีประสิทธิภาพ ความต้องการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงก็จะเกิดขึ้น Maslow อธิบายความต้องการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงว่าเป็นความปรารถนาในทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งบุคคลสามารถจะได้รับอย่างเหมาะสมบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในขั้นสูงสุดนี้จะใช้พลังอย่างเต็มที่ในสิ่งที่ท้าทายความสามารถและศักยภาพของเขาและมีความปรารถนาที่จะปรับปรุงตนเอง พลังแรงขับของเขาจะกระทำพฤติกรรมตรงกับความสามารถของตน กล่าวโดยสรุปการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงเป็นความต้องการอย่างหนึ่งของบุคคลที่จะบรรลุถึงจุดสูงสุดของศักยภาพ เช่น “นักดนตรีก็ต้องใช้ความสามารถทางด้านดนตรี ศิลปินก็ต้องวาดรูป กวี

จะต้องเขียนโคลงกลอน ถ้าบุคคลเหล่านี้ได้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ก็เชื่อได้ว่าเขาเหล่านั้นเป็นคนที่รู้จักตนเองอย่างแท้จริง” Maslow (1970 : 46)

ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงจะดำเนินไปอย่างง่ายหรือเป็นไปโดยอัตโนมัติ โดยความเป็นจริงแล้ว Maslow เชื่อว่าคนเรามากจะกลัวตัวเองในสิ่งเหล่านี้ “ด้านที่ดีที่สุดของเรา ความสามารถพิเศษของเรา สิ่งที่ดีงามที่สุดของเรา พลังความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์” Maslow (1962 : 58) ความต้องการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงมิได้มีแต่เฉพาะในศิลปินเท่านั้น คนทั่วไป เช่น นักกีฬา นักเรียน หรือแม้แต่กรรมกรก็สามารถจะมีความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงได้ถ้าทุกคนสามารถทำในสิ่งที่ตนต้องการให้ดีที่สุด รูปแบบเฉพาะของการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงจะมีความแตกต่างกันอย่างกว้างขวางจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง กล่าวได้ว่ามันเป็นระดับความต้องการที่แสดงความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างยิ่งใหญ่ที่สุด

Maslow ได้ยกตัวอย่างของความต้องการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง ในกรณีของนักศึกษาชื่อ Mark ซึ่งเขาได้ศึกษาวิชาบุคลิกภาพเป็นระยะเวลายาวนานเพื่อเตรียมตัวเป็นนักจิตวิทยาคลินิก นักทฤษฎีอื่น ๆ อาจจะอธิบายว่าทำไมเขาจึงเลือกอาชีพนี้ ตัวอย่าง เช่น Freud อาจกล่าวว่ามันสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับสิ่งที่เขาเก็บกด ความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องเพศไว้ตั้งแต่วัยเด็ก ขณะที่ Adler อาจมองว่ามันเป็นความพยายามเพื่อชดเชยความรู้สึกด้อยบางอย่างในวัยเด็ก Skinner อาจมองว่าเป็นผลจากการถูกวางเงื่อนไขของชีวิตในอดีต ขณะที่ Bandura สัมพันธ์เรื่องนี้กับตัวแปรต่างๆ ทางการเรียนรู้ทางสังคม และ Kelly อาจพิจารณาว่า Mark กำลังจะพุ่งตรงไปเพื่อที่จะเป็นบุคคลที่เขาต้องการจะเป็นตัวอย่างที่แสดงถึง การมุ่งตรงไปสู่เป้าประสงค์ในอาชีพโดยความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงและถ้าจะพิจารณากรณีของ Mark ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ถ้า Mark ได้ผ่านกาเรียนวิชาจิตวิทยาจนครบหลักสูตรและได้เขียนวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกและในที่สุดก็ได้รับปริญญาเอกทางจิตวิทยาคลินิก สิ่งที่จะต้องวิเคราะห์ Mark ต่อไปก็คือ เมื่อเขาสำเร็จการศึกษาดังกล่าวแล้วถ้ามีบุคคลหนึ่งได้เสนองานให้เขาในตำแหน่งตำรวจสืบสวน ซึ่งงานในหน้าที่นี้จะได้รับค่าตอบแทนอย่างสูงและได้รับผลประโยชน์พิเศษหลายๆ อย่างตลอดจนรับประกันการว่างและความมั่นคงสำหรับชีวิต เมื่อประสบเหตุการณ์เช่นนี้ Mark จะทำอย่างไร ถ้าคำตอบของเขาคือ “ตกลง” เขาก็จะย้อนกลับมาสู่ความต้องการระดับที่ 2 คือความต้องการความปลอดภัย สำหรับการวิเคราะห์ความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง Maslow กล่าวว่า “อะไรที่มนุษย์สามารถจะเป็นได้เขาจะต้องเป็นในสิ่งนั้น” เรื่องของ Mark เป็นตัวอย่างง่ายๆ ว่า ถ้าเขาตกลงเป็นตำรวจสืบสวน เขาก็จะไม่มีโอกาสที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง

ทำไมทุกๆ คนจึงไม่สัมฤทธิ์ผลในการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Why Can't All People Achieve Self-Actualization) ตามความคิดของ Maslow ส่วนมากมนุษย์แม้จะไม่ใช้ทั้งหมดที่ต้องการแสวงหาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ภายในตน จากงานวิจัยของเขาทำให้ Maslow สรุปว่าการรู้ถึงศักยภาพของตนนั้นมาจากพลังตามธรรมชาติและจากความจำเป็นบังคับ ส่วนบุคคลที่มีพรสวรรค์มีจำนวนน้อยมากเพียง 1% ของประชากรที่ Maslow ประมาณ Maslow เชื่อว่าการนำศักยภาพของตนออกมาใช้ เป็นสิ่งที่ยากมาก บุคคลมักไม่รู้ว่ ตนเองมีความสามารถและไม่ทราบว่ ศักยภาพนั้น จะได้รับการส่งเสริมได้อย่างไร มนุษย์ส่วนใหญ่ยังคงไม่มั่นใจในตัวเองหรือไม่มั่นใจในความสามารถของตน จึงทำให้หมดโอกาสเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง และยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มาขัดขวางพัฒนาการทางด้านความต้องการของบุคคลดังนี้

อิทธิพลของวัฒนธรรม ตัวอย่างหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นว่ อิทธิพลของสังคมมีต่อการเข้าใจตนเอง คือแบบพิมพ์ของวัฒนธรรม (cultural stereotype) ซึ่งกำหนดว่ ลักษณะเช่นไรที่แสดงความเป็นชาย (masculine) และลักษณะใดที่ไม่ใช่ความเป็นชาย เช่นจัดพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความเมตตา กรุณา ความสุภาพและความอ่อนโยน สิ่งเหล่านี้วัฒนธรรมมีแนวโน้มที่จะพิจารณาว่า “ไม่ใช่ลักษณะของความเป็นชาย” (unmasculine) หรือความเชื่อถือของวัฒนธรรมด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นความเชื่อที่ไม่มีคุณค่า เช่น ยึดถือว่ บทบาทของผู้หญิงขึ้นอยู่กับจิตวิทยาพัฒนาการของผู้หญิง เป็นต้น การพิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ดังกล่าวนี้เป็นเพียงการเข้าใจ “สภาพการณ์ที่ดี” มากกว่าเป็นเกณฑ์ของการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง

ประการสุดท้าย Maslow ได้สรุปว่ การไม่เข้าใจตนเองอย่างแท้จริงเกิดจากความพยายามที่ไม่ถูกต้องของการแสวงหาความมั่นคงปลอดภัย เช่น การที่บุคคลสร้างความรู้สึกให้ผู้อื่นเกิดความพึงพอใจตนโดยพยายามหลีกเลี่ยงหรือขัดข้อผิดพลาดต่างๆ ของตน บุคคลเช่นนี้จึงมีแนวโน้มที่จะพิทักษ์ความมั่นคงปลอดภัยของตน โดยแสดงพฤติกรรมในอดีตที่เคยประสบผลสำเร็จ แสวงหาความอบอุ่น และสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งลักษณะเช่นนี้ย่อมขัดขวางวิถีทางที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (<http://www.bloggang.com/>)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike)

ธอร์นไดค์ (Edward L Thorndike) เป็นนักจิตวิทยาและนักการศึกษาชาวอเมริกัน เป็นเจ้าของทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (S) กับการตอบสนอง (R) เขาเชื่อว่ การ

เรียนรู้เกิดขึ้นได้ต้องสร้างสิ่งเชื่อมโยงหรือพันธ (Bond) ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง จึงเรียกทฤษฎีนี้ว่า ทฤษฎีพันธระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง (Connectionism Theory) หรือ ทฤษฎีสัมพันธเชื่อมโยง

หลักการเรียนรู้

ทฤษฎีสัมพันธเชื่อมโยง กล่าวถึง การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยมีหลักพื้นฐานว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่มักจะออกมาในรูปแบบต่างๆ หลายรูปแบบ โดยการลองถูกลองผิด จนกว่าจะพบรูปแบบที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด

ในการทดลอง ธอร์นไดค์ได้นำแมวไปขังไว้ในกรงที่สร้างขึ้น แล้วนำปลาไปวางล่อไว้นอกกรงให้หfangพอประมาณ โดยให้แมวไม่สามารถยื่นเท้าไปเหยียดได้ จากการสังเกต พบว่าแมวพยายามใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อจะออกไปจากกรง จนกระทั่งเท้าของมันไปเหยียบถูกคานไม้โดยบังเอิญ ทำให้ประตูเปิดออก หลังจากนั้นแมวก้ใช้เวลาในการเปิดกรงได้เร็วขึ้น จากการทดลองธอร์นไดค์อธิบายว่า การตอบสนองซึ่งแมวแสดงออกมาเพื่อแก้ปัญหา เป็นการตอบสนองแบบลองผิดลองถูก การที่แมวสามารถเปิดกรงได้เร็วขึ้น ในช่วงหลังแสดงว่า แมวเกิดการเรียนรู้ด้วยการสร้างพันธหรือตัวเชื่อมขึ้นระหว่างคานไม้กับการ กดคานไม้

กฎการเรียนรู้ จากการทดลองสรุปเป็นกฎการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) หมายถึง สภาพความพร้อมหรือวุฒิภาวะของผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อวัยวะต่างๆ ในการเรียนรู้และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐานและประสบการณ์เดิม สภาพความพร้อมของหู ตา ประสาทสมองกล้ามเนื้อ ประสบการณ์เดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่หรือสิ่งใหม่ ตลอดจนความสนใจ ความเข้าใจต่อสิ่งที่เห็น ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมตามองค์ประกอบต่างๆ ดังกล่าว ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

2. กฎแห่งการฝึกหัด(Law of Exercise) หมายถึงการที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำๆ บ่อยๆ ย่อมจะทำให้เกิดความสมบูรณ์ถูกต้อง ซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเรียนรู้และการตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์

3. กฎแห่งความพอใจ(Law of Effect) กฎนี้เป็นผลทำให้เกิดความพอใจ กล่าวคือ เมื่ออินทรีย์ได้รับความพอใจ จะทำให้หรือสิ่งเชื่อมโยงแข็งมั่นคง ในทางกลับกันหากอินทรีย์ได้รับความไม่พอใจ จะทำให้พันธหรือสิ่งเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองอ่อนกำลังลง หรืออาจกล่าวได้ว่า หากอินทรีย์ได้รับความพอใจจากผลการทำงาน ก็จะทำให้เกิดผลดีกับการเรียนรู้ทำให้อินทรีย์อยากเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นอีก ในทางตรงข้ามหากอินทรีย์ได้รับผลที่ไม่พอใจก็จะทำให้ไม่อยากเรียนรู้หรือเบื่อหน่ายและเป็นผลเสียต่อการเรียนรู้

จากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Edward L Thorndike เราจะเห็นได้ว่า มันมีความเกี่ยวข้องกันเป็นอย่างมาก เนื่องจาก เราดูเนื้อหาต้นๆของหนังสือเล่มนี้ อาจจะเห็นได้ว่า การพัฒนาตนเองขึ้นอี 20% ทำให้ชีวิตของเราดีกว่าเดิม ที่จริงแล้วมันถูกต้อง ถ้าเรารู้จักเรียนรู้สิ่งต่างที่เกิดขึ้นในสังคม และเราต้องเรียนรู้เพื่อที่จะเกิดได้ว่า สิ่งไหนถูกต้อง และสิ่งไหนที่ผิดไม่ควรรับรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Edward L Thorndike ก่อแบ่งเป็น 3 กฎแห่งการเรียนรู้ เช่น กฎแห่งความพร้อม เมื่อตัวคุณเองไม่มีการที่จะพร้อมเพื่อจะรับการเปลี่ยนแปลงหรือไม่พร้อมที่จะพัฒนาตนเองขึ้นอีก 20% เพื่อรับสิ่งใหม่ๆให้ชีวิตดีกว่าเดิม ถ้าตัวคุณคิดว่าพร้อมแล้วคุณก็จะทำได้ ส่วนกฎแห่งการฝึกหัด เป็นคนเราทุกคนต้องมีการฝึกหัดสม่ำเสมอไม่มีการหยุดนิ่งเพื่อบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ การฝึกหัดนั้นเราสามารถใช้ได้ในทุกรูปแบบ ทั้งการ เรียน หรือไปงานในองค์กร รวมไปถึงตัวคุณเป็นผู้ในระดับสูงยังต้องการฝึกหัดเพื่อประชาสัมพันธ์กับผู้อื่นๆ หรือผู้บริหารระดับสูงขององค์กรต่าง และกฎแห่งการเรียนรู้สุดท้ายก็คือ กฎแห่งความพึงพอใจ เมื่อเราพร้อมทั้งสองกฎการเรียนรู้แล้ว ซึ่งมันจะทำให้ตัวคุณได้ผลสำเร็จได้สิ่งที่ตัวคุณต้องการแล้ว เรา ก็จะรู้สึกพอใจกับสิ่งที่ทำ (<https://www.google.co.th>)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทวงพกา ลาคา (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์การพื้นที่ โดยใช้แบบฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 2553 ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดแบบฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80
2. การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแก้โจทย์การพื้นที่ของนักเรียน ก่อน และ หลังการใช้แบบฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแก้โจทย์การพื้นที่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการใช้แบบฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์

ทิพาพร ชัยสิทธิโยธิน , จันตรี คุปะวาทีน และนวลเสนห์ วงศ์เชิดธรรม (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์การพื้นที่คณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลวัดละหาร จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการระหว่างเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับเก่ง

3. นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือทั้ง 8 กลุ่มมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่มในระดับดีมาก
ดวงพร ตั้งอุดมเจริญชัย (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
คณิตศาสตร์ในการแก้โจทย์ปัญหา โดยใช้ขั้นตอนของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนพิทยรังสฤษดิ์ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในการแก้โจทย์ปัญหา ที่สอนแบบปกติ หลังเรียน
สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในการแก้โจทย์ปัญหา ที่สอนแบบโดยใช้ขั้นตอน
ของโพลยา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในการแก้โจทย์ปัญหา ที่สอนโดยใช้ขั้นตอนของ
โพลยาสูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีรายละเอียดขั้นตอนการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การหาคุณภาพแบบฝึกทักษะ
5. แบบแผนการวิจัย
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) อำเภอกาญจนดิษฐ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 10 คน โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) อำเภอกาญจนดิษฐ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะเรื่องบัญญัติไตรยางค์ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด
2. แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องบัญญัติไตรยางค์ จำนวน 3 แผน
3. แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน จำนวน 1 ฉบับ 10 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบฝึกทักษะ
  - 1.1 ศึกษารายละเอียดและหาข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกทักษะ
  - 1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์

1.3 จำแนกเนื้อหาในการสร้างนวัตกรรมออกเป็นชุดย่อย 5 ชุด โดยแต่ละชุดใช้เวลาสอน 1 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1 แบบทดสอบก่อนเรียน บัญญัติไตรยางค์

ชั่วโมงที่ 2 แบบฝึกทักษะที่ 2.1

ชั่วโมงที่ 3 แบบฝึกทักษะที่ 2.2

ชั่วโมงที่ 4 แบบฝึกทักษะที่ 2.3

ชั่วโมงที่ 5 แบบทดสอบหลังเรียน

2. สร้างแบบฝึกทักษะโดยมีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

1. ชื่อแบบฝึกทักษะ

2. คำชี้แจง

3. เนื้อหาสาระ

3. นำแบบฝึกทักษะเรื่องบัญญัติไตรยางค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 ท่าน

4. แก้ไขและปรับปรุงแบบฝึกทักษะตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบฝึกทักษะเรื่องบัญญัติไตรยางค์ ที่แก้ไขสมบูรณ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง

6. นำแบบฝึกทักษะเรื่องบัญญัติไตรยางค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 1 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดัดถานุเคราะห์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 10 คน

7. สร้างแบบทดสอบสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ค 15101 เรื่องบัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ฉบับ คือ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก 10 ข้อ

8. นำแบบแบบทดสอบสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ค 15101 เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาการหารให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา

9. นำแบบแบบทดสอบสร้างแบบทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง

10. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มทดลอง และหาคุณภาพข้อสอบ

4. การหาคุณภาพแบบฝึกทักษะ

1. ความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะ

ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบฝึกทักษะ จำนวน 1 ท่านดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 1 ท่าน

1.1 นางจิราพร ขอนแก้ว

โดยใช้เกณฑ์เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ

ระดับความคิดเห็น	มีค่าระดับ
ดีมาก	5
ดี	4
ปานกลาง	3
พอใช้	2
ควรปรับปรุง	1

เกณฑ์ $\bar{x} \geq 3.50$

2. การหาค่าประสิทธิภาพ

2.1 ทดลองกับกลุ่มหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1:1)

เลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) จำนวน 3 คน ที่มีสติปัญญาเก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คน และอ่อน 1 คน ทดลองใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางศ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหากระบวนการวัดและประเมินผลและหาประสิทธิภาพ

2.2 ทดลองกับกลุ่มเล็ก (3:3:3)

เลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) จำนวน 9 คน ที่มีสติปัญญาเก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน ทดลองใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางศ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา กระบวนการ วัดและประเมินผลและหาประสิทธิภาพ

2.3 ทดลองกับกลุ่มภาคสนาม

เลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดัดถานุเคราะห์) จำนวน 10 คน ทดลองใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางศ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา กระบวนการ วัดและประเมินผลและหาประสิทธิภาพ

5. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลอง โดยทำการทดสอบก่อนและหลังกับกลุ่มตัวอย่างเพียงหนึ่งกลุ่มในรูปแบบของ One Group pretest posttest design มีลักษณะ ดังนี้

O₁ คือ การทดสอบก่อนการทดลอง (pretest)

X คือ การเรียนจากบทเรียนคณิตศาสตร์ แบบฝึกทักษะ เรื่องบัญญัติไตรยางศ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

O₂ คือ การทดสอบหลังการทดลอง (posttest)

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสร้างแบบฝึกทักษะ ไว้ดังนี้

1. ข้อมูลจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทดสอบกับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
2. ข้อมูลจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนดำเนินการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปปฏิบัติ และสอนกลุ่มควบคุมโดยวิธีสอนแบบปกติ
3. ข้อมูลจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยให้ผู้เรียนทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน

7. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ใช้สูตรในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สูตรหาค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

R หมายถึง ค่าคะแนนรายข้อตามดุลยพินิจของผู้ตรวจสอบหรือผู้ทรงคุณวุฒิ

N หมายถึง จำนวนผู้ตรวจสอบหรือทรงคุณวุฒิ

$$IOC \geq 0.50$$

2. การหาค่าความยากง่าย

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ค่าความยากง่าย

R แทน จำนวนคนที่ทำข้อนั้นถูก

N แทน จำนวนคนที่ทำข้อสอบทั้งหมด

หาคุณภาพข้อสอบรวม

2.1 สูตรหาค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

R หมายถึง ค่าคะแนนรายข้อตามดุลยพินิจของผู้ตรวจสอบหรือผู้ทรงคุณวุฒิ

N หมายถึง จำนวนผู้ตรวจสอบหรือทรงคุณวุฒิ

$$IOC \geq 0.50$$

2.2 การหาค่าความยากง่าย

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ค่าความยากง่าย

R แทน จำนวนคนที่ทำข้อนั้นถูก

N แทน จำนวนคนที่ทำข้อสอบทั้งหมด

2.3 ค่าอำนาจจำแนก

$$r = \frac{R_{\mu} - R_1}{N}$$

เมื่อ r หมายถึง ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ

R_{μ} หมายถึง จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มเก่ง

- R_1 หมายถึง จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มก่อน
 N หมายถึง จำนวนนักเรียนทั้งหมดในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

2.4 ค่าความเชื่อมั่น KR- 20 ด้วยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

- เมื่อ n แทนจำนวนข้อของแบบทดสอบ
 p แทนสัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่งๆ
 q แทนสัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่งๆ
 $p+q=1$
 S_t^2 แทนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

3.หาคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.1 สูตรหาค่าเฉลี่ยความสอดคล้อง

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

R หมายถึง ค่าคะแนนรายข้อตามดุลยพินิจของผู้ตรวจสอบหรือผู้ทรงคุณวุฒิ

N หมายถึง จำนวนผู้ตรวจสอบหรือทรงคุณวุฒิ

$$IOC \geq 0.50$$

หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = แทนค่าเฉลี่ย

X = แทนคะแนนดิบ

$\sum x$ = แทนผลรวมของคะแนนดิบ

N = แทนจำนวนผู้เรียน

หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard deviation)

$$S.D. = \frac{\sqrt{N \sum X^2 - (\sum X)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนดิบของผู้เรียน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนดิบของผู้เรียนแต่ละคน ยกกำลังสองทีละตัว

N แทน จำนวนผู้เรียน

4. หาคุณภาพแบบฝึกทักษะ

4.1 ความเหมาะสม

หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

เมื่อ
$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$ = แทนค่าเฉลี่ย

X = แทนคะแนนดิบ

$\sum x$ = แทนผลรวมของคะแนนดิบ

N = แทนจำนวนผู้เรียน

หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard deviation)

$$S.D. = \frac{\sqrt{N \sum X^2 - (\sum X)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนดิบของผู้เรียน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนดิบของผู้เรียนแต่ละคน ยกกำลังสองทีละตัว

N แทน จำนวนผู้เรียน

4.2 หาประสิทธิภาพ E_1/E_2

การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้

หาค่า
$$E_1 = \frac{\left(\frac{\sum X}{N}\right)}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum X$ คือ คะแนนรวมของแบบฝึกหัดหรืองานที่ทำ

A คือ คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกแบบฝึกหัด
 N คือ จำนวนผู้เรียน

หาค่า
$$E_2 = \frac{\left(\frac{\sum F}{N}\right)}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
 $\sum F$ คือ คะแนนรวมการสอบหลังเรียน
 B คือ คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน
 N คือ จำนวนผู้เรียน

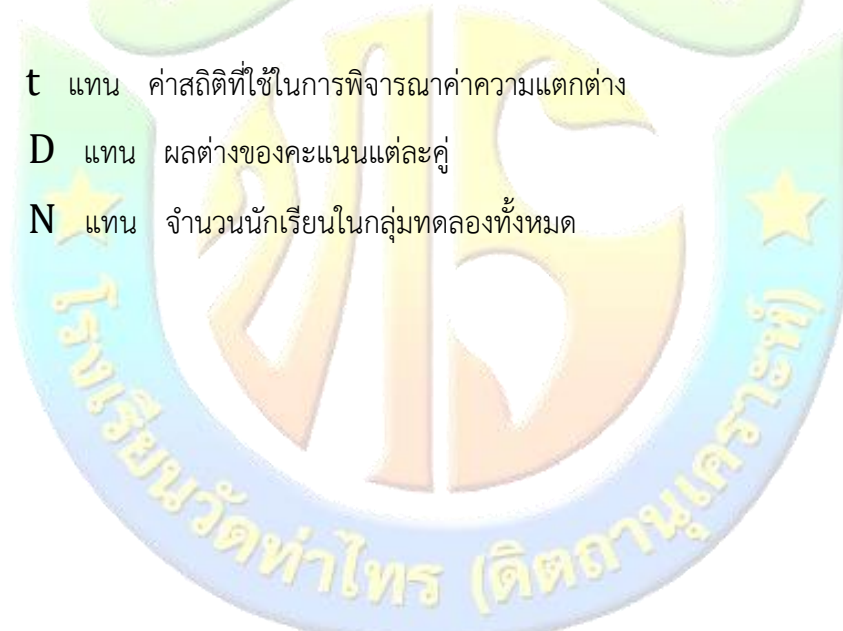
4.3 เปรียบเทียบการสอบก่อน-หลัง

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาค่าความแตกต่าง

D แทน ผลต่างของคะแนนแต่ละคู่

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางศ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะบัญญัติไตรยางศ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ/ผลลัพธ์ (E_1 , E_2)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง บัญญัติไตรยางศ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง บัญญัติไตรยางศ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะบัญญัติไตรยางศ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ/ผลลัพธ์ (E_1 , E_2) ชั้น
ปรากฏผล ปรากฏผล
ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่อง โจทย์การหาพื้นที่รูปสี่เหลี่ยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เลขที่	คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะ			รวม	คะแนน การทำ แบบทดสอบ หลังเรียน
	แบบฝึก ทักษะที่ 1	แบบฝึก ทักษะที่ 2	แบบฝึก ทักษะที่ 3	คะแนน	
คะแนน	10	10	10	30	10
1	9	10	9	28	10
2	8	9	9	26	8

3	8	8	10	26	8
4	9	9	9	27	8

เลขที่	คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะ			รวม 30 คะแนน	คะแนน การทำ แบบทดสอบ หลังเรียน
	แบบฝึก ทักษะที่ 1	แบบฝึก ทักษะที่ 2	แบบฝึก ทักษะที่ 3		
คะแนน	10	10	10	30	10
5	8	9	10	27	8
6	9	8	9	26	7
7	8	8	9	25	8
8	9	9	10	28	10
9	8	8	9	25	7
10	10	9	10	29	10
ΣX	86	87	94	267	94
$\bar{X}$	8.6	8.7	9.4	26.7	9.4
$\bar{X}\%$	86.00	87.00	94.00	26.70	94.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 89 / 84 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง บัญญัติไตรยางศ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังใช้แบบฝึกทักษะ

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ก่อนใช้ แบบฝึก ทักษะ	10	6.70	2.21	3.597	0.008
หลังใช้ แบบฝึก ทักษะ	10	8.40	1.17		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (df = 9 , t = 3.597)

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง บัญญัติไตรยางศ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน $\bar{x} = 6.70$, S.D. = 2.21 ส่วนคะแนนหลังเรียนมี $\bar{x} = 8.40$, S.D. = 1.17ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง บัญญัติไตรยางศ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏผลดังตาราง

ตารางที่ 4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ

รายการประเมิน	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยสุด 1	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. เนื้อหาที่เรียนไม่ยากจนเกินไป	5	5	-	-	-	4.5	0.52	มาก
2. เป็นเนื้อหาที่นักเรียนชอบเรียน	-	7	3	-	-	3.7	0.48	มาก
3. นักเรียนสามารถนำเนื้อหาที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	6	4	-	-	-	4.6	0.51	มาก
4. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	9	1	-	-	-	4.9	0.31	มาก
5. นักเรียนสามารถทำแบบฝึกทักษะได้บรรลุผลสำเร็จ	6	4	-	-	-	4.6	0.51	มาก
6. นักเรียนสามารถแนะนำและช่วยเหลือเพื่อนในการทำแบบฝึกทักษะได้	-	8	2	-	-	3.8	0.42	มาก

7. สื่อการสอน เพียงพอกับ นักเรียน	5	5	-	-	-	4.5	0.52	มาก
8. สื่อการสอนมี ความน่าสนใจ	-	7	3	-	-	3.7	0.48	มาก
9. สื่อการสอนทำให้ นักเรียนเข้าใจ เนื้อหามากขึ้น	2	8	-	-	-	4.2	0.42	มาก
10. ครูใช้วิธีการวัด และประเมินผล สอดคล้องกับ จุดประสงค์การ เรียนรู้	3	7	-	-	-	4.3	0.48	มาก
รวม	36	56	8	-	-	5.8	0.06	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง
บัญญัติไตรยางศ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจในการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{x} = 3.86$,S.D. = 0.08)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2564 จำนวน 10 คน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ กลุ่ม
สาระคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง
บัญญัติไตรยางค์ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่อง
บัญญัติไตรยางค์ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่ม
สาระคณิตศาสตร์ มีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า 75/75
2. นักเรียนที่เรียนด้วย แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ กลุ่มสาระ เรื่อง
คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมาก

1.3 ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้อง จำนวน 52 คน โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) อำเภอกาญจนดิษฐ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

1.4 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 10 คน โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) อำเภอกาญจนดิษฐ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะบัญญัติไตรยางศ์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	จำนวน
3 แบบฝึกทักษะ		
2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะบัญญัติไตรยางศ์		ชั้น
ประถมศึกษาปีที่		
3. แบบประเมินคุณภาพแบบฝึกทักษะบัญญัติไตรยางศ์		ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5		
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง บัญญัติไตรยางศ์		เป็น
แบบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test)		
เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน		
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ		
บัญญัติไตรยางศ์	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	

1.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนดังนี้

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) อำเภอกาญจนดิษฐ์ สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

2. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 1 ชั่วโมง และบันทึกผลเป็นคะแนนก่อนเรียน

3. แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์เรื่องบัญญัติไตรยางค์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ถูกต้อง

4. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์เรื่องบัญญัติไตรยางค์ ใช้เวลาทดลองแบบฝึกทักษะ 3 ชั่วโมง

5. เมื่อดำเนินการทดลองโดยใช้แบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์เรื่องบัญญัติไตรยางค์เสร็จสิ้นแล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์มาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วบันทึกผลเป็นคะแนนหลังเรียน

6. ดำเนินการตรวจสอบและให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

1.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1.7.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่องบัญญัติไตรยางค์ ตามเกณฑ์ 75/75 โดยใช้ค่าร้อยละ

1.7.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดย (t-test)

1.7.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.8 ผลการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1.8.1 การสร้างแบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและแบ่งเนื้อหาเป็นแบบฝึกทักษะ จำนวน 3 ชุด โดยเน้นขั้นตอนในการการคิดและ วิเคราะห์ เพื่อฝึกทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา จากการนำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) ตำบลท่าทองใหม่ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า แบบฝึกทักษะเรื่องบัญญัติไตรยางค์ ทุกชุดที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 89/84 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75

1.8.2 นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์) ตำบลท่าทองใหม่ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

1.8.3 นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2. อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่องบัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ในภาพรวมแล้วมีความเหมาะสมในระดับมากเห็นได้จากประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 นอกจากนี้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ยังมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งสอดคล้องกับ ขจිරัตน์ หงส์ประสงค์ (2543 : 15) ได้กล่าวว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการเรียนที่ครูใช้ฝึกทักษะหลังจากที่นักเรียนได้เรียนเนื้อหาจากบทเรียนแล้ว โดยสร้างขึ้นเพื่อเสริมทักษะให้นักเรียน มีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดที่มีกิจกรรมให้นักเรียนกระทำ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ พรพรหม อัดตัววัฒนากุล (2547 : 18) ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะไว้ว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สิ่งที่คุณสอนมอบหมายให้ผู้เรียนกระทำเพื่อฝึกฝนเนื้อหาต่างๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญและสามารถนำไปแก้ปัญหาค้นคว้า ซึ่งสอดคล้องกับปฐมพร บุญลี (2545 : 43) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะไว้ว่า แบบฝึกทักษะ

หมายถึง สิ่งที่คุณมอบหมายให้ผู้เรียนกระทำเพื่อฝึกฝนเนื้อหาต่างๆ ที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญมากขึ้นและให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่าไทร(ดัดถานุเคราะห์) จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง บัญญัติไตรยางค์ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สอดคล้องกับเกตสินี มีคุณ (2547 : 29) กล่าวว่า แบบฝึกมีความสำคัญในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการ และมีความชำนาญการในเนื้อหา นั้น ๆ ช่วยให้คุณประสบความสำเร็จในการสอนแบบฝึก จึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีความสำคัญในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีการพัฒนา และความชำนาญในเนื้อหา นั้น ๆ ช่วยให้คุณประสบความสำเร็จในการสอน นอกจากนี้ ยังช่วยแบ่งเบาภาระในการสอนของคุณได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง บัญญัติไตรยางค์ สามารถนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนเพื่อผู้เรียนสามารถศึกษาและฝึกฝนด้วยตนเองได้

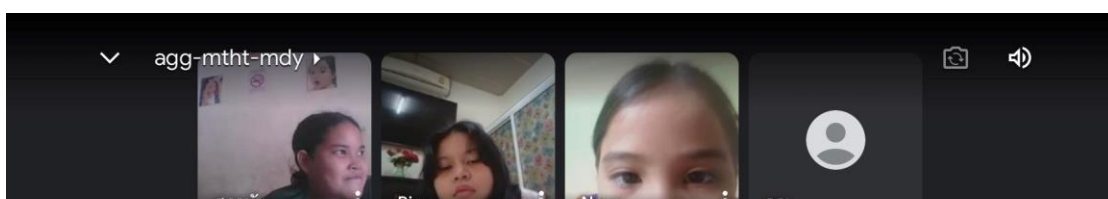
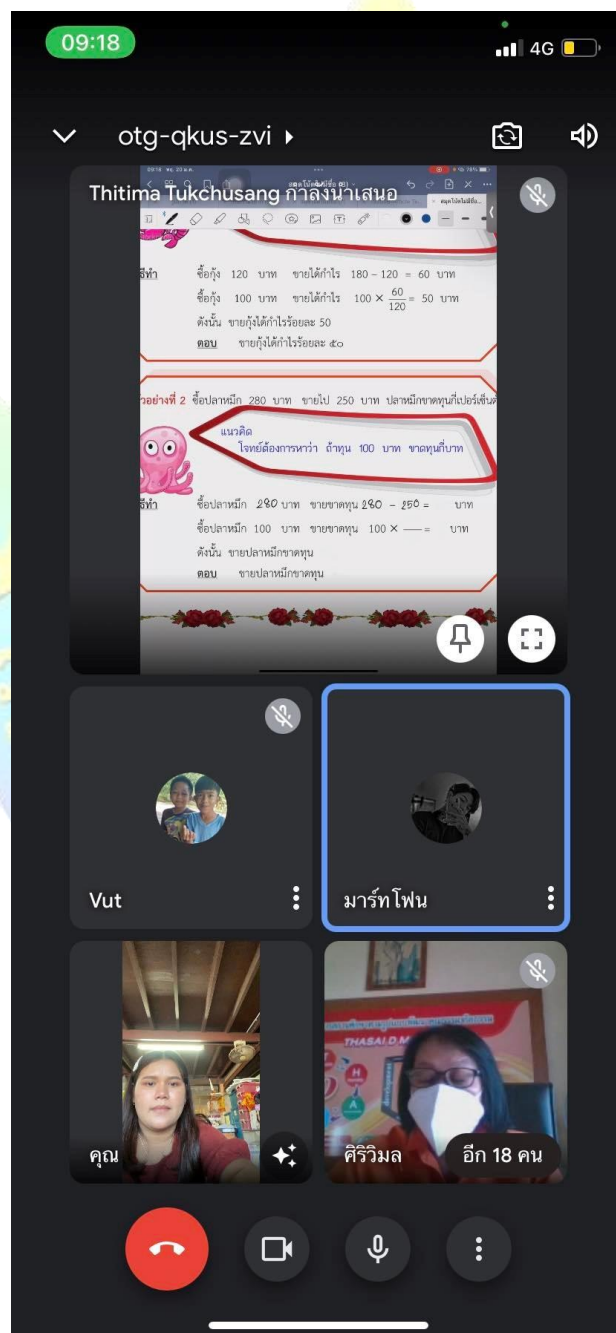
1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้คุณครูผู้สอนมีการสร้างแบบฝึกทักษะในรายวิชาอื่นๆ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของผู้สอนให้พัฒนายิ่งขึ้น

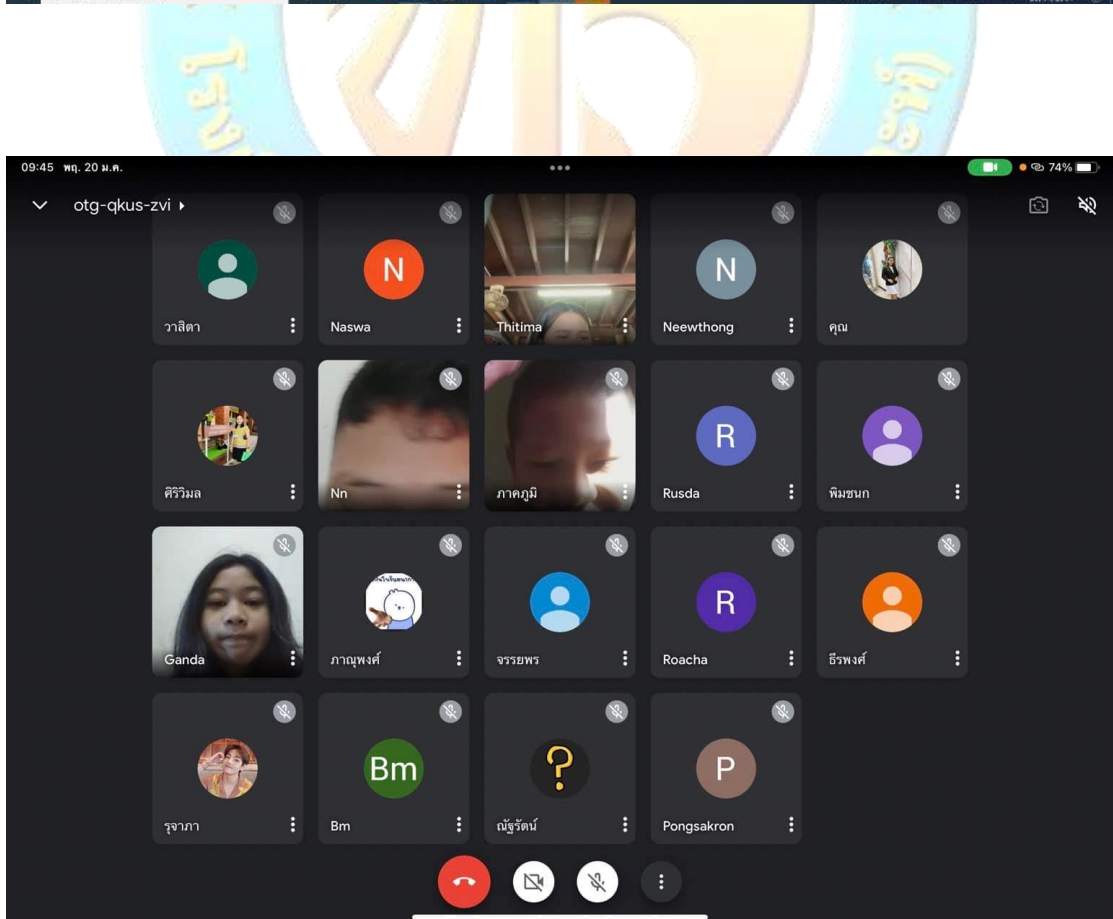
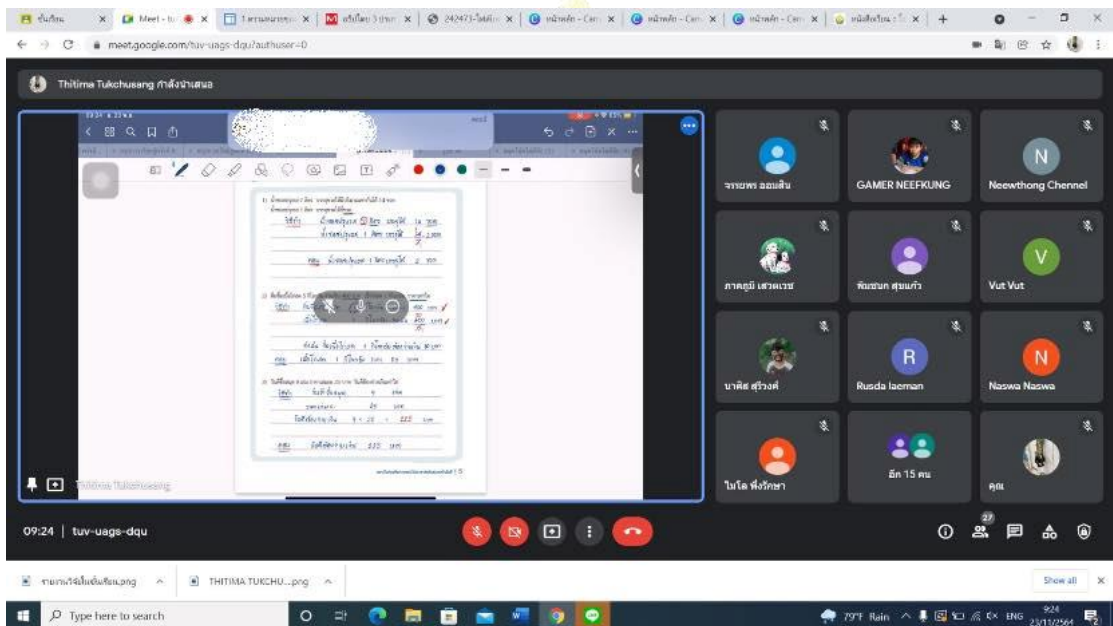
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยพัฒนาผลสัมฤทธิ์เรื่องร้อยละ เพื่อให้ได้แบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพและสัมพันธ์กับการเรียนบทต่อไปของผู้เรียนและให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีความต่อเนื่องครอบคลุมเนื้อหาของบทเรียน

2.2 ควรมีการพัฒนาสื่อการสอนเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้อื่นๆ หรือนวัตกรรมใหม่เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาสื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวธิติมา ตุกชูแสง
วัน เดือน ปีเกิด	24 สิงหาคม 2534
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 32 หมู่ 3 ตำบลท่ากระดาน อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา	
อนุบาล - ป.6	โรงเรียนธีราศรมพูนพิน อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี
ม.1- ม.6	โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จ.สุราษฎร์ธานี
ปริญญาตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ประวัติการทำงาน	
2559	ครูอัตราจ้าง โรงเรียนบ้านยาง อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
19 กรกฎาคม 2562	พนักงานราชการ ตำแหน่งครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ โรงเรียนอนุบาลวัดเขาสุวรรณประดิษฐ์
26 สิงหาคม 2562	ข้าราชการครู ตำแหน่งครูผู้ช่วย โรงเรียนวัดท่าไทร(ดิตถานุเคราะห์)

